Савина Михайлова-Големинова

Предизвикателства пред държавите членки и кандидатките за членство в Европейския съюз в областта на данъчното облагане и финансовото право

С предговор от проф. Жак Малерб

ciela

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И КАНДИДАТКИТЕ ЗА ЧЛЕНСТВО В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ В ОБЛАСТТА НА ДАНЪЧНОТО ОБЛАГАНЕ И ФИНАНСОВОТО ПРАВО

ciela

Монографията е обсъдена и приета с решение, взето на заседание на катедра „Административноправни науки“, Юридически факултет, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (Протокол № 5 от 27 май 2019 г.).

© Савина Михайлова-Големинова, *автор*
проф. д-р Жак Малерб, *научна редакция*
© Дамян Дамянов, *художник на корицата*

© Сиела Норма АД

София 2019

ISBN: 978-954-2850-1

Савина Михайлова-Големинова

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И КАНДИДАТКИТЕ ЗА ЧЛЕНСТВО В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ В ОБЛАСТТА НА ДАНЪЧНОТО ОБЛАГАНЕ И ФИНАНСОВОТО ПРАВО

С предговор от проф. Жак Малерб

ciela

СЪДЪРЖАНИЕ

Contents 7
Използвани съкращения 9
Предговор 13
Preface 30
Увод 45
Introduction 49

Глава 1. ПРАВОТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ТЕНДЕНЦИИТЕ В ДАНЪЧНОТО ОБЛАГАНЕ 52
§ 1.1. Правна система на Европейския съюз, национална правна система и данъчно облагане 52
А. Конституционна идентичност, суверенитет и първично право на ЕС 53
Б. Вторично право на ЕС и вътрешен пазар 69
§ 1.2. Актуални въпроси в областта на източниците на европейското и националното право и данъчното облагане 77
А. Актове на правото на ЕС и проблемът за практиката на Съда на ЕС 78
Б. Относно практиката на националните съдилища и на Конституционния съд 92
В. Относно правните принципи 95
§ 1.3. Данъчната политика и законодателство в Република България 122
А. Европейски семестър и данъчно облагане 124
Б. Данъчно право и правната система на Република България 131
В. Данъчни закони и данъчна система 135
Г. Приходна администрация 140

Глава 2. НОВИ МОМЕНТИ В ОБЛАСТТА НА ДАНЪЧНОТО ОБЛАГАНЕ 150
§ 2.1. Относно някои предизвикателства и актуални въпроси в областта на данъчното облагане. 150

А. Проблемите в областта на ДДС 150
Б. Нередности и измами в областта на данъчното облагане 157
В. Относно отговорността на държавата и общините за вреди за нарушаване на правото на ЕС и данъчното облагане ...171
Г. Българското председателство на Съвета на ЕС и данъчното облагане 177
Д. Принципът за правовата държава и данъчното облагане 179
Е. Черен списък на ЕС 184
§ 2.2. Международни инициативи и тяхното влияние върху европейското и националното данъчно право 187
§ 2.3. Трансферно ценообразуване 224

Глава 3. ФИНАНСОВОТО ПРАВО И ПРАВНАТА И ФИНАНСОВА СИСТЕМА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ 233
§ 3.1. Финансовото право и европейската и българската правни системи 233
А. Финансовото право и правната система на Република България 233
Б. Бюджет на ЕС и национален бюджет. Стратегическо планиране 252
В. Финансово право и финансов конституционализъм 259
§ 3.2. Финансова администрация и право на добра финансова администрация 262
§ 3.3. Традиции и предизвикателства 302
А. Традиции 302
Б. Тенденции във финансовоправната доктрина 310

Заключение 331
Conclusion 334

Използвана литература на български език 337
Използвана литература на английски език 353
Използвана литература на руски език 362

CONTENTS

Abbreviations....9
Preface in Bulgarian....13
Preface in English....30
Introduction in Bulgarian....45
Introduction in English....49

Chapter 1. EUROPEAN UNION ACQUIS AND TRENDS IN TAXATION....52
§ 1.1. The Legal System of the European Union, the National Legal System and Taxation....52
A. Constitutional Identity, Sovereignty and Primary EU Law....53
B. Secondary EU Law and Internal Market....69
§ 1.2. Current Issues Regarding Sources of European and National Legislatioin and Taxation....77
A. EU Legal Acts and the Issue of ECJ Case-Law....78
B. Regarding the Practice of National Courts and the Constitutional Court....92
C. Regarding Legal Principles....95
§ 1.3. Tax Policy and Legislation in Bulgaria....122
A. European Semester and Taxation....124
B. Tax Law and the Legal System of the Republic of Bulgaria....131
C. Tax Legislation and the Tax System....135
D. Revenue Administration....140

Chapter 2. NEW TRENDS IN THE FIELD OF TAXATION....150
§ 2.1. On Certain Challenges and Trends in the Field of Taxation....150
A. Issues in the Field of VAT....150
B. Irregularities and Fraud in the Field of Taxation....157
C. On State and Municipal Liability For Breaches of EU Law and Taxation....171
D. The Bulgarian Presidency of the Council of EU and Taxation....177

E. The 'Rule of Law' Principle and Taxation 179
F. The EU 'Black List'' 184
§ 2.2. International Initiatives and Their Impact
on European and National Tax Law 187
§ 2.3. Transfer Pricing.....224

Chapter 3. FINANCIAL LAW AND THE EU LEGAL AND FINANCIAL SYSTEM.....233
§ 3.1. Financial Law and the European
and Bulgarian Legal Systems 233
A. Financial Law and the Bulgarian Legal System.....233
B. EU Budget and National Budget. Strategic Planning.....252
C. Financial Law and Financial Constitutionalism.....259
§ 3.2. Financial Administration and the Right
to Good Financial Administration.....262
§ 3.3. Traditions and Challenges 302
A. Traditions.....302
B. Trends in Financial Legal Doctrine 310

Conclusions in Bulgarian.....331
Conclusions in English.....334

Bibliography in Bulgarian.....337
Bibliography in English 353
Bibliography in Russian.....362

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АДФИ – Агенция за държавна финансова инспекция

АПК – Административнопроцесуален кодекс

АФКОС – Дирекция „Защита на финансовите интереси на Европейския съюз“

БВП – Брутен вътрешен продукт

ВАС – Върховен административен съд

ВОИ – Върховна одитна институция

ГПК – Граждански процесуален кодекс

ДДС – Данък добавена стойност

ДОПК – Данъчно-осигурителен процесуален кодекс

ДФЕС – Договор за функционирането на Европейския съюз

ЕИО – Европейска икономическа общност

ЕК – Европейска комисия

ЕКЗПЧОС – Европейска конвенция за защита на правата на човека и основните свободи

ЕКОФИН (ECOFIN) – Съвет по икономически и финансови въпроси

ЕП – Европейски парламент

ЕС – Европейски съюз

ЕСИФ – Европейски структурни и инвестиционни фондове

ЕСП – Европейска сметна палата

ЕСФ – Европейски социален фонд

ЕФМДР – Европейски фонд за морско дело и рибарство

ЕФРР – Европейски фонд за регионално развитие

ЗА – Закон за администрацията

ЗАДС – Закон за акцизите и данъчните складове

Закон за СРС – Закон за специалните разузнавателни средства

ЗАНН – Закон за административните нарушения и наказания

ЗДДС – Закон за данък добавена стойност

ЗДДФЛ – Закона за данъците върху доходите на физическите лица

ЗДЗП – Закон за данък върху застрахователните премии
ЗДП – Закон за държавните помощи
ЗДФК – Закон за държавния финансов контрол
ЗКПО – Закон за корпоративното подоходно облагане
ЗКФН – Закон за комисията за финансов надзор
ЗМ – Закон за митниците
ЗМДТ – Закон за местните данъци и такси
ЗНА – Закон за нормативните актове
ЗНАП – Закон за националната агенция за приходите
ЗОДОВ – Закон за отговорността на държавата и общините за вреди
ЗПФ – Закон за публичните финанси
ЗСмП – Закон за Сметната палата
ЗУСЕСИФ – Закон за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове
ЗФУКПС – Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор
КРБ – Конституция на Република България
КФ – Кохезионен фонд
КФН – Комисия за финансов надзор
КЧД – контролирани чуждестранни дружества
МГП – многонационална група предприятия
МС – Министерски съвет
МФА – Международна фискална асоциация
МФР – Многогодишна финансова рамка
НАП – Национална агенция за приходите
НПК – Наказателно процесуален кодекс
НС – Народно събрание
ОИСР – Организация за икономическо сътрудничество и развитие
ОКООКД – Обща консолидирана основа за облагане с корпоративен данък
ОЛАФ – Европейска служба за борба с нередностите
ОСЕС – Одит на средствата от Европейския съюз

ПМС – Постановление на Министерски съвет
РКС – Решение на Конституционния съд
СЕС – Съд на ЕС
СИДДО – Спогодба за избягване на двойното данъчно облагане
СФУК – Системи за финансово управление и контрол
ТЗ – Търговски закон
ТК – Търновска конституция
ТСР – Традиционни собствени ресурси
УО – Управляващ орган

BEPS – Base Erosion and Profit Shifting
CNS – Consultation procedure
CRS – Common Reporting Standard
EPPO – European Public Prosecutor's office
ERM – Exchange Rate Mechanism (Механизъм на обменните курсове)
FATCA – Foreign Account Tax Compliance Act
IFBD – Международно бюро по данъчна документация

ПРЕДГОВОР

Жак Малерб

1. Някои части от монографията на д-р Савина Михайлова-Големинова „Предизвикателства пред държавите членки и кандидатките за членство в Европейския съюз в областта на данъчното облагане и финансовото право“ бяха подготвени като доклад за Регионален форум „Регионално сътрудничество. Предизвикателства пред държавите – кандидатки за членство в Европейския съюз, в процеса на преговорите за присъединяване, в областта на данъчното облагане и право“, проведен на 17 май в Софийския университет (съвместна инициатива на МФА България (International Fiscal Association (IFA) и Юридическия факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“[1]). По време на подготовката на конферентната програма, колегите ни от организационния комитет[2] установиха нуждата от регионално сътрудничество и обмен на знания и добри практики в четири основни области, свързани с данъчното облагане: сътрудничество в областта на правоприлагането; административно сътрудничество в областта на данъчното облагане; сътрудничество в областта на бизнеса и инвестициите; и академично сътрудничество.

2. Предметът на изследването е сложен и многолик и изследването не претендира за изчерпателност, поради което съдържа значителен обем от допълнителна препоръчителна литература в

[1] Виж интернет страницата на конференцията: http://ifa-bulgaria.com/en_US/ [страницата е посетена на 11.06.2018 г.].

[2] Виж повече информация за конференцията на: http://www.ifa-conference.com/news/ifa-bulgaria-i-iuridicheski-fakultet-na-sofiiski-universitet-organizirat-mejdunaroden-forum [страницата е посетена на 2.08.2018 г.].

областта на правото на ЕС, международното и националното данъчно право, респ. финансово право. Данъчното облагане проявява особена сложност в контекста на преговорите за присъединяване, като се вземе предвид фактът, че ЕС е изграден върху конституционализиран правен ред, целящ поддържането на действаща политика от договорени правила не само на над-национално, но и на национално ниво, като същевременно защитава индивидуалните права в съответствие с международните правни договорености. Защо тази книга? Копенхагенските критерии са основните изисквания, които кандидатките за членство трябва да удовлетворят. Преговорният процес и членството в ЕС, включително и излизането от ЕС, предполагат много предизвикателства. Информацията и изводите в представеното по-долу изследване могат да помогнат за укрепване на ролята на академичните среди при адресиране на предизвикателствата пред държавите членки и кандидатките за членство в ЕС. Съдържанието позволява бърз и лесен достъп до важна информация. Предметът на изследването е интердисциплинарен, сложен и разнообразен. Това е книга за юристи, написана от юрист, но може да се използва и от неюристи.

3. ЕС действа на базата на компетентност, предоставена му от държавите членки в съответствие с Учредителните договори. Данъците са символ на държавния суверенитет. Държавите членки разполагат с изключителен суверенитет в областта на прякото данъчно облагане. Понастоящем ЕС не използва преките данъци за целите на формиране на собствени приходи на бюджета на ЕС. Сложността получава допълнителен тласък от новите предизвикателства в областта на данъчното облагане на глобално ниво и от текущия процес по изменение на правилата на международното данъчно облагане (Проекта „Base erosion and profit shifting" (BEPS).

4. Друго едно предизвикателство достига по-широка аудитория от ЕС, но всички държави членки ще трябва да се изправят пред него. Действията на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) по прилагане на мерките за

предотврат-яване на изкуственото свиване на данъчната основа и прехвър-ляне на печалби (BEPS) са финализирани в петнадесет Мерки през 2015 г. Мярка 15 – разработка на многостранен инструмент за изменение на двустранни спогодби за избягване на двойното данъчно облагане (СИДДО) – доведе до подписване на многостранна конвенция от голям брой държави, с цел изменение на СИДДО, сключени между подписващи, сред които фигурират държави членки на ЕС. Тази тема също ще бъде засегната в изследването по-долу.

5. Дори в отсъствието на въпросите, свързани с данъчното облагане, процесът на преговорите и членството на държавите в ЕС съдържа множество предизвикателства и изисква мобилизирането на интелектуалния и физически потенциал на всички заинтересовани, в съответствие с конституционната система, правните традиции и практики на всяка държава членка.

Сега се насочваме към въпросите на прякото данъчно облагане, които са разгледани и в изследването.

6. Държавите установяват данъците с цел финансиране на бюджета. По този начин данъчното облагане е пряко свързано с упражняването на държавния суверенитет. От първите години на XX век данъчното облагане (прякото) става важна съставка на общите приходи на държавата.

7. Облагането на доходите първо се отразява върху доходите на физическите лица. Освен това се отразява на печалбите на юридическите лица, чиито доходи, от една страна, могат да се изразят в дивиденти, разпределяни от дъщерни дружества, които вече са заплатили корпоративен данък, а от друга страна евентуално се разпределят към физически лица. Облагането на един и същ икономически доход на ниво дъщерно дружество, дружеството майка и индивидуален съдружник поражда проблема на „икономическото двойно облагане“.

8. Държавите традиционно утвърждават юрисдикцията си по отношение на данъците въз основа на критерия, включващ връзка с дохода. Тази връзка може да съществува по отношение на полу-

чателя на дохода, който например е местно лице на държавата, или по отношение на дохода, който има своя източник в държавата. Резултатът от взаимодействието между двата вида критерии и наличието на различни определения за всеки от тях е, че едно и също лице може да бъде обложено за един и същ доход в две или повече различни държави през един и същ данъчен период, което води до проблема на „международното двойно данъчно облагане". В случая на корпоративното облагане, двата вида облагане си взаимодействат и се подсилват един друг, когато дъщерното дружество, дружеството майка и индивидуалният съдружник се намират в различни държави, всяка от които може да е по-малко склонна да реши проблем, засягащ чужд данъкоплатец.

9. Облекченията при международното двойно данъчно облагане могат да бъдат осъществени или чрез едностранни мерки, с които съответната държава се съгласява да оттегли данъчните си претенции, или с международни спогодби за избягване на двойно данъчно облагане (наричани по-нататък СИДДО). За избягване на двойното данъчно облагане се предлагат два метода: метода на освобождаването и метода на приспадането или на данъчния кредит. Според коментара на ОИСР: *„съгласно принципа на освобождаване, Държавата на пребиваване R не облага прихода, който, според Конвенцията, може да бъде обложен в държавата E (държавата, в която е установено постоянното местонахождение) или S (държавата на източника или държавата, в която се намира имуществото)."* С обикновеното „приспадане" или метода на „кредит", *„Държавата на пребиваване позволява приспадане от собствения си данък върху приходите на пребиващите в нея, в размер равен на данъка, платим в другата държава E (или S), но приспадането е ограничено до подходящо съотношение към нейния собствен данък"*. Следва да бъде отбелязано, че тези методи служат не само за облекчаване на правното двойно данъчно облагане, но също и за редуциране или премахване на икономическото двойно данъчно облагане, както на вътрешно, така и на международно ниво.

10. Кой от тези два метода – освобождаване или приспадане – води до оптимално използване на икономическите фактори? Според някои икономисти, най-доброто разпределение се постига чрез данъчно облагане върху глобалните доходи, комбинирано със система на приспадане. Тази комбинация осигурява „неутралитет при износа на капитали“, което ще рече, че където и да инвестира данъкоплатецът, то той ще плаща един и същ данък в своята държава на пребиваване. Напротив – „неутралитет при вноса на капитали“ предполага данъчно облагане само в държавата на източника и така води до териториалност, т.е. до различно данъчно бреме в зависимост от страната на приходоизточника. Неутралитетът при вноса на капитали позволява на чуждестранните инвеститори да се конкурират в държавата на източника на равна нога с местните инвеститори. От тази позиция неутралитетът при вноса или износа на капитали се възприема от гледната точка на държавата на пребиваване. Повечето данъчни системи използват смесена структура от правила за неутралитет при вноса или износа на капитали. Въпреки това може да се наблюдава голямо разнообразие от режими, които отразяват многообразието на международните данъчни политики, водени от държавите.

11. В рамките на ЕС, повечето от СИДДО, сключени от държавите членки, следват примерния модел на спогодбата за избягване на двойното данъчно облагане на доходите и имуществото, изготвен от комитета по данъчни въпроси на ОИСР (наричан понататък „моделът на данъчна спогодба на ОИСР“). Този модел дава първо общи разпоредби относно приложимостта и общите определения на условията на спогодбите, последвани от така наречените „разпределителни правила“, определени в членове 6 до 22, предвиждащи разпределение на данъчните правомощия между договарящите страни. Примерният модел включва и разпоредби, касаещи обмен на информация и арбитражни процедури.

12. Тъй като облагането на доходите може да се разглежда като разход, свързан с генерирането на приход, то влияе върху икономическия избор. Очевидният резултат от международното двойно

данъчно облагане е обезкуражаването на трансграничната икономическа дейност, като по този начин пряко се подкопават постиженията на вътрешния пазар (член 26 ДФЕС – член 14 ДЕО).

13. За разлика от държавите членки, ЕС не упражнява компетентността си в полето на данъчното облагане с цел набиране на собствени приходи за бюджета си. Правилата за финансирането на бюджета на ЕС са приети на различна правна база и от различни институции на ЕС. Тези разлики са отразени в Договора за ЕС чрез проведеното разграничение между „данъчни разпоредби“ (чл. 110–113 ДФЕС (предишни чл. 90–93 ДЕО) по Част III (Общи политики) и „Финансови разпоредби“ (чл. 310–325 ДФЕС (чл. 268–280 ДЕО).

14. Поради това европейското данъчно право съществува въпреки отсъствието на истинска европейска данъчна система. Като последица от това, малкото разпоредби от ДФЕС, които пряко или косвено се отнасят до данъчното облагане, намират основанието си в приноса към политиките на Съюза и в частност към целта по постигане на вътрешен пазар. За да насърчи вътрешния пазар, Договорът за ЕС предвижда два вида данъчни разпоредби, които имат за цел премахването на пречки пред вътрешнообщностната / съюзна търговия, които произтичат от упражняването на данъчни компетенции от държавите членки.

15. Първият вид разпоредби на Договора за ЕС оправомощават Съвета (и само него) да приема директиви за хармонизиране в областта на данъчното облагане. Вторият вид разглежда общите забрани за държавите членки да установяват или поддържат пречки пред вътрешнообщностното движение и търговия. От гледна точка на данъкоплатците такива забрани създават индивидуални права и свободи, директно реализуеми пред националните и европейски съдилища. По отношение на косвеното данъчно облагане, Договорът за ЕС прави ясно разграничение между оправомощаващи разпоредби и – пряко приложимите – данъчни забрани. От една страна, член 113 от ДФЕС (чл. 93 ДЕО) оправомощава *„Съветът – ... с единодушие, [в съответствие със специална*

законодателна процедура и след консултация с Европейския] парламент и с Икономическия и социален комитет, приема разпоредби за хармонизиране на законодателството ... на косвено данъчно облагане, в степента, в която такава хармонизация е необходима за осигуряване създаването и функционирането на вътрешния пазар [и за предотвратяване на нарушаването на конкуренцията]". Тази законодателна власт в областта на косвеното облагане се упражнява по отношение на данък добавена стойност, акцизите и косвените данъци при набиране на капитал. От друга страна, член 110 ДФЕС (чл. 90 ДЕО) забранява дискриминационно вътрешно облагане. Заедно с член 30 ДФЕС (член 25 ДЕО), забраняващ мита и такси с идентично действие, тези данъчни забрани целят да осигуря свободно движение на стоки в Съюза и ефикасност на Митническия съюз.

16. Що се отнася до прякото данъчно облагане, гореспоменатите два вида разпоредби – оправомощаващи и забраняващи – могат да бъдат открити в Договора за ЕС, въпреки че текстът им не се отнася изрично до данъчното облагане. Относно разпоредбите от Договора, които обосновават компетентността за приемане на регламенти или директиви по въпросите на прякото данъчно облагане, следва да се подчертае, че Договорът за ЕС не предоставя изрично законодателна компетентност на Съвета в областта на прякото облагане, нито самостоятелно, нито съвместно с Европейския парламент. Нещо повече, член 114 ДФЕС (чл. 95 ДЕО) изрично изключва данъчното облагане от приложното си поле. Това обаче не означава, че не могат да бъдат приемани законодателни актове относно прякото облагане, а по-скоро, че такива разпоредби могат да бъдат приемани единствено на базата на общите норми като член 115 или 352 ДФЕС (чл. 94 или 308 ДЕО) и само доколкото такива актове служат на целите на Общността. По-нататък и отделно от разпоредбите относно данъчното облагане, Договорът за ЕС предоставя на европейските граждани общи права и свободи, целящи гарантиране на липса на дискриминация и свобода на придвижване и предприемане на икономически действия навсякъде в

Съюза. Тези права и свободи и свободното движение на работници (чл. 45–48 ДФЕС (чл. 39–42 ДЕО), правото на установяване (чл. 49–55 ДФЕС (чл. 43–48 ДЕО), свободата на предоставяне и получаване на услуги (чл. 56–62 ДФЕС (чл. 49–55 ДЕО), свободното движение на капитали и плащания (членове 63 до 66 и 75 ДФЕС (чл. 56–60 ДЕО) и, след приемането на Договора от Маастрихт, правото на свободно движение и пребиваване на територията на ЕС (чл. 21 ДФЕС (чл. 18 ДЕО). Тъй като обхватът на тези права и свободи не е ограничен от законодателната компетентност на Общността/Съюза, той обхваща разпоредбите за пряко данъчно облагане на държавите членки. Според установена съдебна практика *„въпреки че според настоящите разпоредби на правото на Общността, прякото данъчно облагане, като такова, не попада в компетентността на Общността, запазените от държавите членки правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие със законодателството на Общността“*.

17. Съветът приема вторично законодателство в областта на прякото данъчно облагане на базата на член 94 ДЕО за сближаване на законодателствата (сега член 115 ДФЕС). Преките данъци могат да предизвикат смущения по отношение на установяване на работно място, инвестиции и установяване на дружества в рамките на ЕС. Някои от тези пречки пред постигане на вътрешния пазар са били предмет на различни „пакети“ от европейско законодателство.

18. Що се отнася до данъчното облагане на дружествата, Съветът първоначално прие три директиви: Директивата относно сливанията[3], която цели смекчаване на отрицателните данъчни последствия, които възникват в резултат на реорганизация на едно или повече дружества на европейско ниво; Директивата за дружес-

[3] Директива на Съвета 90/434/ЕИО от 23.07.1990 г., ОВ L 225, 20.8.1990, § 1–5, изменена с Директива на Съвета 2005/19/ЕС от 17.02.2005 г., ОВ L 58, 4.3.2005, понастоящем отменена и заменена с координиран текст в Директива 2009/113/ЕС от 19.10.2009 г., ОВ L 310/34 от 25.11.2009 г.

тва-майки и дъщерни дружества[4], която гарантира, че трансграничното плащане на дивиденти в рамките на групата дружества, установени в различни държави членки, няма да пострада от икономическото двойно данъчно облагане; Директивата за данъчно облагане на плащания на лихви и роялти[5], предвиждаща премахване на двойното облагане на лихви и роялти между свързани дружества, които се намират в различни държави членки, като ги освобождават от облагане в държавата на източника на дохода. Тези три директиви се допълват от Арбитражната конвенция, приета от държавите членки на базата на член 293 ДЕО (премахната от Лисабонското споразумение), за да се решат проблемите с трансферното ценообразуване на стоки, услуги и нематериални ценности между свързани дружества[6].

Директива 2017/1852/ЕС[7] въвежда механизми за уреждане на данъчни спорове по спогодби за избягване на двойното облагане и заменя Арбитражната конвенция.

19. В областта на данъчното облагане на физическите лица, единственият законодателен акт, приет от Съвета, е вече оттегленатa Директива за спестяванията[8]. Директивата не хармонизира

---

[4] Директива на Съвета 90/435/ЕИО от 23.07.1990 г., ОВ L 225, 20.8.1990 г., § 6–9, съществено променена с Директива на Съвета 2003/123/ЕС от 22.12.2003, ОВ L 741, 13.1.2004 г., заменена от Директива 2011/96/ЕС от 30.11. 2011 г., ОВ L 345/8 от 24.12.2011 г.

[5] Директива на Съвета 2003/49/ЕО от 03.06.2003 г., ОВ L 157, 26.6.2003 г., § 49–54.

[6] Конвенция 90/436/ЕИО ОВ L 225, 20.8.1990 г., § 10–24 и ОВ C 160, 30.6.2005, § 11–22, изменена от Конвенция от 21.12.1995 г. за присъединяване на Австрия, Финландия и Швеция към Арбитражната конвенция, Протоколът от 25.05.1999 г., изменящ Арбитражната конвенция и Конвенцията, подписана на 8.12.2004 г. от Чехия, Естония, Кипър, Латвия, Литва, Унгария, Малта, Полша, Словения и Словакия за присъединяването им към Арбитражната конвенция.

[7] Директива (ЕС) 2017/1852 на Съвета от 10.10.2017 г. относно механизми за разрешаване на спорове във връзка с данъчното облагане в Европейския съюз, ОВ L 265/1 от 14.10.2017 г.

[8] Директива 2003/48/ЕС на Съвета от 03.06.2003 г., ОВ L 157, 26.6.2003 г., § 38–48.

разпоредбите на държавите членки относно данъчното облагане на лихви, получени от спестявания. Целта ѝ бе по-скоро да подпомогне обмяната на информация между държави членки и дори между държави членки и някои трети страни (Швейцария, Андора, Лихтенщайн, Сан Марино и Монако). Във вътрешнообщностната си роля тя имаше за цел да заздрави административното сътрудничество между държавите членки в специфична област. Това сътрудничество понастоящем е принципно гарантирано от Директива 2011/16/ЕС[9] за взаимното сътрудничество, вдъхновена от американския FATCA, и от Общия стандарт на ОИСР за предоставяне на информация, подсилени от измененията по отношение на автоматичния обмен на решения и задължението на многонационалните предприятия да изготвят декларации по държави и да ги подават пред всяка заинтересована държава. Директива 2018/822/ЕС допълнително изменя директивата, като задължава посредниците да оповестяват определени трансгранични схеми, определени от „маркери“. Механизмът е подпомогнат от Директива 2010/24/ЕС за взаимната помощ при събиране на вземания[10].

Други актове и инициативи на ЕК/ЕС в областта на прякото данъчно облагане:

20. Освен законодателството на ЕК/ЕС и съдебната практика на Съда на ЕС, няколко инициативи на Европейската комисия също заслужават да бъдат споменати. Тези действия са предприети не само за подпомагане на координацията между националните

[9] Директива 2011/16/ЕС на Съвета от 15.02.2011 г. относно административното сътрудничество в областта на данъчното облагане и за отмяна на Директива 77/799/ЕИО, ОВ L 64, 11.03.2011 г., § 1–12 (заменяща Директива на Съвета 77/799/ЕИО от 19.12.1977 г., ОВ L 336, 27.12.1977 г., § 15–20).

[10] Директива 2010/24/ЕС на Съвета от 16.03.2010 г. относно взаимната помощ при събиране на вземания, свързани с данъци, такси и други мерки ОВ L 84/1 of 31.03.2010 г., заменяща Директива 2008/55/ЕО на Съвета от 26.05.2008 г. относно взаимопомощта при събиране на вземания, свързани с някои видове налози, мита, данъци и други мерки, ОВ L 150, 10.06.2008 г., § 28, кодифицираща предишна Директива на Съвета 76/308/ЕИО от 15.03.1976 г., ОВ L 73, 19.3.1976 г., § 18.

данъчни системи и премахване на пречки пред свободното движение, но също и за намаляване на вредната данъчна конкуренция между държавите членки.

Борба срещу вредната данъчна конкуренция.

21. Проблемите, причинени от разликите между системите за корпоративно данъчно облагане на държавите членки, между които е и (вредната) данъчна конкуренция, са предмет на множество доклади и изследвания от страна на Комисията от самото начало на европейската интеграция[11]. През 90-те години трудностите, с които се сблъсква Комисията в опитите си да осигури съгласие между държавите членки за законодателен акт в това поле, доведе до приемане на мек законов подход, отразен в Доклада на Монти[12]. Този метод служи като основа на Кодекса за поведение в областта на данъчното облагане на бизнеса на Съвета[13], прилагането на който, и по-конкретно чрез „Доклада Примароло“, води до отстраняването на национални данъчни режими, смятани за „вредни“, като например белгийския координационен център, ирландския център за международни финансови услуги (Дъблин) или холандските финансови компании[14].

---

[11] Виж например: Доклад от комитета от независими експерти по корпоративно облагане (Доклада Рудинг), Комисия на Европейските общности, март 1992 г. За по-ранни проучвания виж: Европейска комисия, Фискален и финансов комитет, Доклад за данъчна хармонизация в Общия пазар (Доклад Ноймарк), 08.07.1962 г.; Развитие на европейски капиталов пазар (Доклад Сегре), ноември 1966 г.; ван де **Темпел, А. Дж.** Корпоративен данък и подоходен данък за физически лица в европейските общности, 1970.

[12] Европейска комисия, Данъчно облагане в Европейския съюз. Документ за обсъждане за неформалната среща на ЕКОФИН. Министри, SEC(96) 487 окончателен, 20.03.1996. Виж също Комюнике от 2.06.1993 г. за подобряване на ефективността на единния пазар (стратегическа програма за Вътрешния пазар), окончателен вариант, 22.12.2993 г.

[13] Заключения от среща на съвета ЕКОФИН от 1.12.1997 г., ОВ С 2, 6.1.1998, § 2–6.

[14] Доклад от 23.11.1999 г. на Групата за Кодекса за поведение (корпоративно данъчно облагане) на Съвета (Доклад Примароло, SN 4901/99), изброява 66 вредни данъчни мерки.

Забрана на държавната данъчна помощ и използване на данъчни стимули.

22. Ефикасността на мекия законов подход е подсилена от успоредните действия на Комисията, касаещи държавната фискална помощ. В действителност, вредните данъчни мерки могат да представляват и държавна помощ, несъвместима с Общия пазар по смисъла на членове 107 и 108 ДФЕС (чл. 87 и 88 ДЕО). През 1998 г., след приемане на Кодекса за поведение, Комисията разпространява „Известие на Комисията за прилагане на правилата за държавна помощ по отношение на мерките за пряко данъчно облагане на дружества“, прилагането на която е разгледано в Доклад на Комисията от 2014[15]. Тези документи потвърждават приложимостта на членове 87 и 88 ДЕО (сега чл. 107 и 108 ДФЕС) по отношение на мерките за пряко данъчно облагане и дават насоки на държавите членки. Съдът на ЕС по същество се съгласява с гледната точка на Комисията относно държавната фискална помощ, макар по отношение времевата рамка за прилагане на Кодекса за поведение да се наблюдават известни различия по отношение на режими, които са предмет и на членове 107 и 108 ДФЕС (чл. 87 и 88 ДЕО)[16] и на локалното данъчно облагане[17]. Въпреки това данъчните стимули в полза на предприятия също са предмет на по-сериозно внимание от страна на европейските институции, особено в областта на научните изследвания и развойната дейност, в унисон с лисабонските цели.

23. Що се отнася до корпоративното данъчно облагане, най-сериозният проект на Комисията бе предложението ѝ за *Обща*

---

[15] Известие на Комисията за прилагане на правилата за държавна помощ по отношение на мерките за пряко данъчно облагане на дружества, ОВ С 384, 10.12.1998 г., § 3; Доклад на комисията от 9.02.2004 г. по прилагане на Известие на Комисията от 1998 г.

[16] Европейски съд, 22.06.2006 г., дело С–399/03, *Комисия с/у Съвет*, ECR I–05629, присъединени дела С–182/03 и С–217/03. *Кралство Белгия и Форум 187 Ей Ес Би Ел с/у Комисията*, ECR 1–5479.

[17] Европейски съд, 6.09.2006 г., дело С–88/03, *Португалия с/у Комисията*, ECR I–7115.

консолидирана основа за облагане *с корпоративен данък* (ОКО-ОКД). Този амбициозен проект вече е предлаган през 2001 г. в съответствие с Лисабонската стратегия[18]. От 2004 г. насам, работни групи от експерти от държави членки и делегати на Комисията разчистват терена. Парламентът е издал решения в подкрепа на проекта[19]. През 2010 г. проектът получава нов импулс, като Комисията представи предложение през 2011 г.[20] и повторно отправи две предложения през 2016 г.[21], като прави разграничение между общата данъчна основа и консолидацията.

ОКООКД следва да предостави пълно и устойчиво решение за премахване на многобройните съществуващи данъчни пречки, пред които са изправени европейските предприятия, осъществяващи дейност в повече от една държава членка. По-конкретно, целите са приемане на общи правила за определяне на данъчната основа – а не данъчната ставка – на дружествата, с оглед намаляване на разходите за постигане на съответствие, възникващи между 27-те национални корпоративни данъчни системи и създаването на консолидационен механизъм на европейско ниво, за да се позволи трансгранична компенсация на загуби и да се избегнат споровете

---

[18] COM (2001) 260, с. 19; COM (2003), с. 18. Вж. също решение на ЕП от 24.10.2007 г.

[19] Решение на Европейския парламент от 13.12.2005 г. за облагане на предприятия в Европейския съюз: обща консолидирана данъчна основа; Доклад от 1.12.2005 г., Комитет по икономически и парични дела (докладчик: ПиерЛуиджи Берсани); Документ A6–0386/2005 (2005/2120/INI). Виж също, по-ново Решение на ЕП от 24.10.2007 г.

[20] Предложение от 16.03.2011 г. за Директива на Съвета относно Обща консолидирана корпоративна данъчна основа (ОККДО), COM (2011) 121, придружено от работен документ на Комисията „Резюме на влиянието на оценката“ PBO (2011) 135 и Работен документ на Комисията „Влияние на оценката“ PBO (2011) 136; **Ланг М., П. Пистоне, Дж. Шух, К. Старинджър**. (ред.) Обща консолидирана корпоративна данъчна основа. Виена, Линде, 2008; **Шон, В., У. Шрайбер, К. Шпенгел.** (ред.) Обща консолидирана корпоративна данъчна основа за Европа. Берлин-Хайделберг, Спрингер, 2008.

[21] COM (2016) 685 окончателен вариант от 25.10.2016 г.; COM (2016) 683 окончателен вариант от 25.10.2016 г.

относно трансферното ценообразуване. Последната цел неизбежно предполага разработването на – честен, справедлив и прост – механизъм за споделяне (разпределяне) на консолидираната данъчна основа между засегнатите държави членки, главно за да се избегне изкуственото прехвърляне на печалба между държавите членки и да се ограничи вредната данъчна конкуренция. Тъй като проектът касае само данъчната основа, всяка държава членка ще има правомощията да прилага собствена данъчна ставка към онази част от общоевропейската данъчна основа, която попада под нейна юрисдикция.

24. Такава всеобхватна реформа, разбира се, повдига редица въпроси. Част от тях са по-технически, като, например, освен всичко друго, връзката между правилата за определяне на данъчната основа и съществуващите счетоводни правила – национални или международни, периметъра на консолидационната група или диспозитивната или императивна природа на ОКООКД. Други въпроси са по-скоро политически, т.е. готовност за приемане на по-нататъшна интеграция по въпросите, касаещи (преки) данъци, отказ от компетентността на държавите членки да предоставят данъчни облекчения под формата на намаляване на данъчната основа, да не говорим за нуждата от подобряване на сътрудничеството между държавите членки. В действителност, не бива да подценяваме административния и съдебен апарат, който трябва да се задейства, за да може системата да работи. Понастоящем, тъй като различни държави членки ясно са заявили, че няма да участват в такъв проект, вече се споменава възможността за засилено сътрудничество, въпреки че, според Комисията, тази възможност е „крайна мярка“[22]. В допълнение, засиленото сътрудничество със сигурност ще добави допълнителна сложност при решаване на и без това деликатни въпроси.

[22] ОКООКД не-хартиен 07.07.2004 г., § 4. Виж също решение ва Европейския парламент от 13.12.2005 г., § 12.

Ролята на Съда на ЕС по въпросите на прякото данъчно облагане.

25. Що се отнася до прякото облагане, Съдът на ЕС се намесва или след процедура по нарушение, инициирана от Комисията (и евентуално от държава членка – член 259 ДФЕС (чл. 227 ДЕО) или по искане от страна на национална юрисдикция за преюдициално заключение, касаещо тълкуването на правото на ЕС. За разлика от процедурите по нарушение, при които съдът може да обяви национални норми за противоречащи на европейското законодателство, решенията по преюдициални запитвания представляват единствено косвен контрол на националното законодателство. Всъщност, при преюдициалното заключение, съдът тълкува правото на ЕС до степен, в която същото може да повлияе на определени законови разпоредби, оспорвани в определено производство пред национален съд.

На базата на член 10 ДЕО – който по същество сега е член 4, ал. 3 ДФЕС, – държавите членки са задължени да приемат всички последствия от решенията на съда и да ги прилагат в националното си право в съответствие с общите принципи, които образуват част от правния ред на Общностите, като например ефикасност, еквивалентност и правна сигурност. Според съда, когато се установи, че национална данъчна мярка нарушава правото на ЕС, данъкоплатците могат да получат възстановяване на недължимо платените данъци, като заявят това пред националните органи, в съответствие с националните процедурни правила, което може да доведе до сериозни финансови сътресения за бюджета на държавата членка.

26. Ролята на съда не е ограничена до строго прилагане и тълкуване на Договора и на подзаконовите актове. Съдът е разработил и група от общи правни принципи, които са относими към областта на данъчното облагане. Един ярък пример може да бъде открит в принципите на защита на оправданите правни очаквания на данъкоплатците или на правната сигурност. Въпреки че този принцип не е записан в Договора или в която и да е данъ-

чна директива, той е част от правото на ЕС и може да защитава данъкоплатците от данъчни закони с ретроактивно действие, например поне в хармонизираните области. Друг важен принцип в областта на облагането е принципът на пропорционалността, според който всички национални мерки, ограничаващи личните свободи, не могат да надхвърлят необходимото за постигането на законосъобразните им цели. По данъчни въпроси съдът прилага този принцип, за да ограничи обхвата на националните разпоредби против злоупотребата.

27. Някои случаи касаят прилагането и тълкуването на Директивите в областта на прякото данъчно облагане.

Относно Директивата за дружества-майки и дъщерни дружества, например съдът е изяснил понятията „освобождаване“, „данък, удържан при източника“, „собственост на дяловото участие“, „публични дружества“ и „период на държане“ по Директивата; относно Директивата за сливанията, съдът е допринесъл, наред с другото, и за определението на операциите, които попадат в обхвата ѝ на приложение и за разпоредбите „против злоупотреба“.

28. Въпреки това, огромното мнозинство от случаите, решени от Съда на ЕС, се занимават със съвместимостта на разпоредбите за пряко данъчно облагане на държавите членки и свободите, установени в Договорите (ДЕО/ДФЕС), в частност свободата на придвижване на хора, свободното предоставяне на услуги и свободното движение на капитали.

Свободното придвижване на хора касае правото на работниците да живеят някъде за целите на работата си (членове 45 ДФЕС (чл. 39 ДЕО) и правото на предприятия (т.е. фирми) и самонаети лица да се установяват или да откриват клонове, дъщерни дружества или представителства в други държави членки (членове 49 до 54 ДФЕС (чл. 43 до 48 ДЕО). Що се отнася до акционерите, Съдът смята, че положението следва да се разглежда от перспективата на свободата на установяване, когато *„собствеността дава [на акционерите] определено влияние върху решенията на дружеството S и им позволява да определят дейността му.“*

За разлика от правото на установяване, което адресира местата на стопанска дейност, свободното движение на услуги включва икономическа дейност, извършвана в друга страна членка. Член 56 ДФЕС (чл. 49 ДЕО) не само гарантира на доставчика на услугата правото да влиза на пазара на друга държава членка и да бъде третиран по същия начин, като местен доставчик на услуги, но също така защитава и получателя на тази услуга.

29. Свободното движение на капитали забранява поставянето на пречки пред трансграничните инвестиции, като например директни инвестиции, портфейлни инвестиции или придобиване и продажба на недвижимо имущество. То се отнася до случаи, в които лице нито извършва икономическа дейност, нито присъства постоянно в държавата, в която са установени оспорваните данъчни мерки, или в която акционер има *„недостатъчно ниво на участие“* в дружество, за да е в състояние да се възползва от член 43 ДЕО (сега член 49 ДФЕС).

С цел определяне на това коя свобода следва да се прилага, Съдът заявява, че *„следва да се вземе предвид целта на приложимото законодателство“*. Разграничението между свободното движение на капитали и другите свободи е от особено значение по отношение на държави извън ЕС, тъй като свободното движение на капитали се простира и до такива трети държави, докато упражняването на другите свободи се ограничава в рамките на Общността.

PREFACE

Jacques Malherbe

1. Some parts of the *Challenges Facing Member States and Candidate Countries of the European Union in the Field of Taxation and Financial Law* monography performed by Dr. Savina Mihaylova-Goleminova below were prepared as a report for the *Regional Forum Regional Co-operation. Challenges in the field of Taxation and Tax Law Facing European Union Membership Candidates in the Process of Accession Negotiation,* held on 17th May at Sofia University (joint initiative of IFA, Bulgaria and the Faculty of Law of the St. Kliment Ohridski University of Sofia[23]). During preparation of the conference programme, our colleagues from the Organizing Committee[24] identified the need of regional co-operation and exchange of knowledge and best practices in four main fields related to taxation: cooperation in the field of law enforcement; administrative cooperation in the field of taxation; cooperation in the field of business and investments; and academic co-operation.

2. The subject-matter is complex and multifaceted and the study makes no claims to being exhaustive, which is why it also lists a considerable volume of additional recommended literature in the area of European Union (EU) Law, International and National Tax Law, and, respectively, Financial Law. Taxation is especially complicated in the context of accession negotiations, given the fact that the European Union is built on a constitutionalized legal order, which aims to sustain effective policing of agreed rules not only at supra-State but also at

[23] See more at: http://ifa-bulgaria.com/en_US/ [Accessed on 11 June 2018].

[24] See more about the conference at: http://www.ifa-conference. com/news/ifa-bulgaria-i-iuridicheski-fakultet-na-sofiiski-universitet-organizirat-me-jdunaroden-forum [посетена на 2.08.2018].

national level while also protecting individual rights according to the international treaty law. Why this book? The Copenhagen criteria are the essential conditions candidate country must satisfy to become a member state. The negotiation process and EU membership, including exiting the EU places numerous challenges. The information provided and the conclusions reached in this study may contribute to the enhancement of the role of academic circles in addressing the challenges facing EU members and candidates. The contents of the study allow for quick and easy access to important information. The subject matter of the study is interdisciplinary, complex and varied. This is a book for lawyers written by lawyers, but can also be used by non-lawyers.

3. The EU operates on the basis of competence conferred upon it by its Member States pursuant to the founding Treaties. Taxes are a symbol of the sovereignty of the State. Member States have broad sovereignty in the area of direct taxation. Currently, the EU does not use direct taxes for its own resource collecting purposes. The complexity is further exacerbated by the new challenges in the field of taxation at a global level and the on-going process of modification of the rules of international taxation (BEPS project).

4. Another challenge reaches a wider field than the European Union, but all Member States will have to face it. The OECD Base erosion and profit shifting (BEPS) Actions have been finalized in 15 Action Reports in 2015. Action 15, developing a multilateral instrument to modify bilateral tax treaties, has resulted in the signature by a large number of countries of a multilateral convention aiming at the modification of bilateral treaties concluded between signatories, among which Members States of the Unions. The topic will also be addressed in the survey.

5. Even in the absence of taxation issues the negotiation process and the membership of states in the EU hold numerous challenges and require the mobilisation of the intellectual and physical potential of all stakeholders involved, in compliance with the constitutional system, legal traditions and practices of each State.

We now turn to direct taxation issues.

6. States raise taxes in order to fund their budget. Taxation is thus directly linked to the exercise of sovereignty. Since the early 20th century, (direct) income taxation has become an important component of the total State revenue.

7. Income taxation first bears on the income of individuals. It also bears on the income of incorporated entities, the income of which on the one hand may find its substance in dividends distributed by subsidiaries which have paid income tax and on the other hand is eventually distributed to individuals. Taxation of the same economic income at the level of the subsidiary, of the parent and of the individual shareholder gives rise to the problem of „economic double taxation".

8. States traditionally affirm their jurisdiction to tax on the basis of criteria involving a nexus (link) with the income. This link may exist either with the beneficiary of the income, who is e.g. a resident of the State, or with the income itself, which finds e.g. its source in the State. The result of the interaction between the two types of criteria and of varying definitions of each of them is that the same income may be taxed in two or more States, giving rise to the problem of „international double taxation". As to corporate taxation, the two types of double taxation interact and reinforce one another when the subsidiary, the parent and the individual shareholder are located in different States, each of which may indeed be less prone to solve a problem which concerns a foreign taxpayer.

9. Relief for international double taxation can be granted either by unilateral measures, pursuant to which a State agrees to withdraw its tax claim, or by international double taxation conventions (hereafter DTCs). Two main methods are proposed in order to avoid double taxation: the exemption method and the imputation or tax credit method. According to the OECD Commentary, *„under the principle of exemption, the State of residence R does not tax the income which according to the Convention may be taxed in the State E (the State where a permanent establishment is situated) or S (the State of source or situs)". With the ordinary „imputation" or „credit" method, „the*

State of residence allows, as a deduction from its own tax on the income of its resident, an amount equal to the tax paid in the other State E (or S) but the deduction is restricted to the appropriate proportion of its own tax". It must be noted that those methods serve not only to relieve juridical double taxation, but also to alleviate or eliminate economic double taxation, be it at a domestic or at an international level.

10. Which of these methods – exemption or imputation – leads to the optimal use of economic factors? According to some economists, the best allocation is reached by imposing worldwide taxation combined with an imputation system. This combination ensures „capital export neutrality", meaning that wherever the taxpayer invests, he will pay the same amount of tax in his State of residence. In contrast, „capital import neutrality" implies taxation only in the State of source, leading to territoriality, that is to say, to different tax burdens depending on the source country. Capital import neutrality allows foreign investors to compete in the State of source on an equal footing with local investors. From this perspective, capital import or export neutrality is appreciated from the point of view of the State of residence. Most tax systems use a hybrid structure of capital export and capital import neutrality rules. However, a great variety of regimes can be observed, reflecting the diversity of the international tax policies pursued by States.

11. Within the EU, most of the tax treaties concluded by the Member States follow the OECD Model Convention. This Model Convention includes first general provisions as to applicability and general definitions of treaty terms, which are followed by so-called „distributive rules" defined in Articles 6 to 22 of the Model Convention providing for allocation of taxing powers between the Contracting Parties. The Model Convention also contains provisions as to exchange of information and arbitration procedures,

12. Since income taxation can be regarded as a cost linked to the production of income, it influences economic choices. The obvious result of international double taxation is to discourage cross-border economic activity, hereby directly hindering the achievement of the Internal market (Article 26 TFEU – Article 14 EC).

13. Unlike Member States, the European Union does not exercise its competences in the field of taxation having primarily a revenue objective in mind. The rules governing the financing of the EU budget are indeed adopted on a different legal basis and by different institutional bodies. These differences are reflected in the EU Treaty (TFEU – hereafter also referred to as the „EU Treaty") by the distinction drawn between „tax provisions" (Articles 110 to 113 TFEU (former Articles 90 to 93 EC) under Part III (Common Policies) and „Financial Provisions" (Articles 310 to 325 TFEU (268 to 280 EC).

14. Therefore, European tax law exists despite the absence of a genuine European tax system, As a consequence, those few EU Treaty Articles which explicitly or implicitly refer to taxation find their justification in their contribution to the Union policies, and in particular to the objective of the achievement of the Internal Market. In order to further the Internal Market, the EU Treaty provides for two types of tax provisions which aim at removing obstacles to intra-Community/Union trade that result from the exercise of taxation powers by Member States,

15. The first type of EU Treaty provisions enables the Council (and only the Council) to adopt harmonisation directives in the field of taxation. The second type regards general prohibitions for Member States to establish or maintain obstacles to intra-Community movement and trade. From the taxpayers' perspective, such prohibitions create individual rights and freedoms, directly enforceable before national and European Courts. In respect of indirect taxation, a distinction between empowerment provisions and – directly applicable – tax prohibitions is clearly drawn in the EU Treaty. On the one hand, Article 113 TFEU (Art. 93 EC) empowers *„the Council ... acting unanimously [in accordance with a special legislative procedure and after consulting the European] Parliament and the Economic and Social Committee, [to] adopt provisions for the harmonisation of legislation ... of indirect taxation to the extent that such harmonisation is necessary to ensure the establishment and the functioning of the*

Internal Market [and to avoid distortion of competition]", This legislative power in the area of indirect taxation has been exercised as regards value added tax, excise duties and indirect taxes on the raising of capital. On the other hand, Article 110 TFEU (Art. 90 EC) prohibits discriminatory internal taxation. Together with Article 30 TFEU (Art. 25 EC), prohibiting customs duties and charges having an equivalent effect, these tax prohibitions aim at ensuring the free movement of goods in the Union and the effectiveness of the Customs Union.

16. As regards direct taxation, the above-mentioned two types of provisions – empowerment and prohibitions – are to be found in the EU Treaty, although their wording does not explicitly refer to taxation. Concerning Treaty articles founding the power to adopt regulations or directives in direct tax matters, it must be emphasised that the EU Treaty does not explicitly grant legislative competence to the Council in the area of direct taxation, neither alone nor jointly with the European Parliament. Moreover, Article 114 TFEU (Art. 95 EC) explicitly excludes taxation from its scope of application. This does not mean however that legislative acts regarding direct taxation cannot be adopted, but rather that such provisions can only be adopted on the basis of general clauses such as Articles 115 or 352 TFEU (Art. 94 or 308 EC), and only to the extent that these acts serve Community objectives. Moreover, and independently of the provisions on taxation, the EU Treaty confers upon European citizens' general rights and freedoms aiming at guaranteeing non-discrimination and freedom to circulate and to undertake economic activities throughout the Union. These rights and freedoms are the free movement of workers (Articles 45 to 48 TFEU (Art. 39 to 42 EC), the right of establishment (Articles 49 to 55 TFEU (Art. 43 to 48 EC), the freedom to provide and to receive services (Articles 56 to 62 TFEU (Art. 49 to 55 EC), the free movement of capital and payments (Articles 63 to 66 and 75 TFEU (art. 56 to 60 EC), and, since the Treaty of Maastricht, the right to move and reside freely within the territory of the EU (Article 21 TFEU (Art. 18 EC). Since the scope of application of these rights and freedoms

is not limited to the extent of the Community's/Union's legislative competence, it encompasses the direct tax provisions of the Member States. According to settled case-law, *„although, as Community law stands at present, direct taxation does not as such fall within the purview of the Community, the powers retained by the Member States must nevertheless be exercised consistently with Community law".*

17. Secondary legislation has been enacted by the Council in the area of direct taxation on the basis of Article 94 EC on the approximation of laws (now Article 115 TFEU). Direct taxes may cause distortions with regard to the location of employment, to the investment in, and to the establishment of companies inside the European Union. Some of these obstacles to the achievement of the Internal Market have been the object of various „packages" of EU legislation.

18. Concerning company taxation, the Council has initially adopted three directives. The Merger Directive[25] aims at mitigating the negative tax consequences that arise from reorganizing one or more companies at a European level: The Parent-Subsidiary Directive[26] ensures that cross-border payments of dividends within the same group of companies established in different Member States do not suffer economic double taxation. The Interest-Royalties Directive[27] provides for the elimination of double taxation of interest and royalties between associated companies which are resident in different Member States, by exempting them from taxation in the State of source. These three Directives are supplemented by the Arbitration Convention, adopted by the Member States on the basis of Article 293 EC (abrogated by the

[25] Council Directive 90/434/EEC of 23 July 1990, OB L 225, 20.8.1990, p. 1–5, amended by Council Directive 2005/19/EC of 17 February 2005, OJ L 58, 4.3.2005, now abrogated and replaced by a coordinated text under Directive 2009/113/EC of19 October 2009, OJ L 310/34 of 25.11.2009.

[26] Council Directive 90/435/EEC of 23 July 1990, OJ L 225, 20.8.1990, p. 6–9, significantly amended by Council. Directive 2003/123/EC of 22 December 2003, OJ L 741, 13.1.2004, replaced by Directive 2011/96/EU of 30 November 2011, OJ L 345/8 of 24.12.2011.

[27] Council Directive 2003/49/EC of 3 June 2003, OJ L 157, 26.6.2003, p. 49–54.

Treaty of Lisbon) in order to address the problems of transfer pricing of goods, services and intangibles between associated companies[28].

Directive 2017/1852/EU[29] introduces a mechanism for the settlement of tax disputes under DTCs and replaces the Arbitration Convention.

19. In the area of personal taxation, the only legislative act adopted by the Council was the now withdrawn Savings Directive[30]. This Directive did not harmonise the provisions of the Member States as regards the taxation of interest received from savings. Its objective was rather to enhance the exchange of information between Member States, and even between Member States and a number of third countries (Switzerland, Andorra, Liechtenstein, San Marino and Monaco). In its intraCommunity role, it aimed at reinforcing the administrative cooperation between Member States in a specific field. This cooperation is now generally assured by Mutual Assistance Directive 2011/16/EU[31], inspired by the American

FATCA and the Common Reporting Standard of the OECD, reinforced by amendments on the automatic exchange of rulings and the obligation for multinational enterprises to prepare country by country return and to communicate them to each interested State. Directive 2018/822/EU further amends the directive by compelling intermediaries to disclose certain transfrontier schemes defined by

---

[28] Convention 90/436/EEC, OJ L 225, 20.8.1990, p. 10–24 and OB C 160, 30.6.2005, p. 11–22, amended by the Convention of 21st December 1995 on the accession of Austria, Finland and Sweden to the Arbitration Convention, the Protocol of 25 May 1999 amending the Arbitration Convention and the Convention signed on 8 December 2004 by the Czech Republic, Estonia, Cyprus, Latvia, Lithuania, Hungary, Malta, Poland, Slovenia and Slovakia on their accession to the Arbitration Convention.

[29] Council Directive (EU) 2017/1852 of 10 October 2017 on tax dispute resolution mechanisms in the European Union, OJ L 265/1 of 14.10.2017.

[30] Council Directive 2003/48/EC of 3 June 2003, OJ L 157, 26.6.2003, p. 38–48.

[31] Council Directive 2011/16/EU of 15 February 2011 on administrative cooperation in the field of taxation and replacing Directive 77/799/EC, OB L 64, 11.03.2011, p. 1–12 (replacing Council Directive 77/799/EEC of 19 December 1977, OJ L 336, 27.12.1977, p. 15–20).

„markers“. The mechanism is enhanced by Directive 2010/24/EC on mutual assistance for the recovery of claims[32].

Other EC/EU acts and initiatives in the field of direct taxation:

20. Besides the EU/EC legislation and the case-law of the Court of Justice, several initiatives of the European Commission deserve a mention. These actions have not only been taken in order to enhance co-ordination between national tax systems and to remove obstacles to the freedoms of movement, but also in order to reduce harmful tax competition between Member States.

Fight against harmful tax competition

21. The problems caused by divergences between the corporate income tax systems of the Member States, among which (harmful) tax competition, have been the object of numerous reports and studies on behalf of the Commission since the very start of European integration[33]. In the 1990's, the difficulties faced by the Commission in its attempts to achieve an agreement among the Member States on a legislative act in this field led to the adoption of a soft law approach, reflected in the Monti Report[34]. This method was the basis of the Council's Code of

[32] Council Directive 2010/24/EU of 16 March 2010 concerning mutual assistance for the recovery of claims relating to taxes, duties and other measures, OJ L 84/1 of 31.03.2010, replacing Council Directive 2008/55/EC of 26 May 2008 on mutual assistance for the recovery of claims relating to certain levies, duties, taxes and other measures, OJ L 150, 10.06.2008, p. 28, which codified former Council Directive 76/308/EEC of 15 March 1976, OJ L 73, 19.3.1976, p. 18.

[33] See e.g. Report of the Committee of Independent Experts on Company Taxation (Ruding Report) Commission of the European Communities, March 1992. For earlier studies, see European Commission, Fiscal and Financial Committee, Report on tax harmonization in the Common Market (Neumark Report), 8 July 1962; The Development of a European Capital Market (Segre Report), November 1966; van de Tempel, A. J. Corporation Tax and Individual income tax in the European Communities, 1970.

[34] European Commission, Taxation in the European Union, Discussion paper for the Informal Meeting of ECOFIN. Ministers, SEC(96) 487 final, 20.03.1996. See also Communication of 2 June 1993 on improving the effectiveness of the single market (a strategic program for the Internal Market), final version 22 December 1993.

Conduct for Business taxation[35], the implementation of which, namely through the „Primarolo Report", led to the dismantling of national tax regimes that had been found „harmful", like the Belgian Coordination Centres, the Irish International Financial Services Centre (Dublin) or the Dutch Finance companies[36].

Prohibition of fiscal State aid and use of tax incentives

22. The effectiveness of the soft law approach has been strengthened by the parallel actions of the Commission concerning fiscal State aid. Indeed, harmful tax measures may also constitute State aid incompatible with the Common Market within the meaning of Articles 107 and 108 TFEU (Art. 87 and 88 EC). In 1998, following the Code of Conduct, the Commission released a „notice on the application of the State aid rules to measures relating to direct business taxation", the implementation of which was examined in a Commission Report in 2004[37]. These documents confirm the applicability of Articles 87 and 88 EC (now Art. 107 and 108 TFEU) to direct tax measures and provide guidelines for the Member States. The Court of Justice substantially agrees with the Commission's views on fiscal State aid, although certain divergences can be observed in respect of the time frame for the implementation of the Code of Conduct as to regimes which are also covered by Articles 107 and 108 TFEU (Art. 87 and 88 EC)[38] and to regional taxation[39]. Nevertheless, tax incentives in favour of undertakings have also been the object of more positive

[35] Conclusions of the ECOFIN Council Meeting of 1 December 1997, OB C 2, 6.1.1998, p. 2–6.

[36] The Report of 23 November 1999 of the Code of Conduct Group (business taxation) to the Council (Primarolo Report, SN 4901/99), listed 66 harmful tax measures.

[37] Commission Notice on the application of the State aid rules to measures relating to direct business taxation, OJ C 384, 10.12.1998, p. 3; Commission Report of 9 February 2004 on the implementation of the Commission notice of 1998.

[38] ECJ, 22 June 2006, Case C–399/03, Commission v Council, ECR I–05629, Joined Cases C–182/03 and C–217/03. Kingdom of Belgium and Forum 187 ASBL v Commission, ECR 1–5479.

[39] ECJ, 6 September 2006, Case C–88/03, Portugal v Commission, ECR I–7115.

attention by European institutions, especially in the field of research and development, in line with the Lisbon objectives.

23. As regards corporate taxation, the most signification project of the Commission is its proposal for a Common consolidated corporate tax base (CCCTB), first announced for the end of 2008. This ambitious project had already been suggested in 2001 in line with the Lisbon Strategy[40]. Since 2004, working groups of Member States' experts and Commission's delegates have been clearing the ground. The Parliament has issued resolutions to support the project[41]. A new impulse was given to the project in 2010 and the Commission presented a proposal in 2011[42] and relaunched two proposals in 2016[43], distinguishing common tax base and consolidation.

The CCCTB should provide a comprehensive and sustainable solution to remove numerous existing tax obstacles faced by European undertakings operating in more than one Member State. More precisely, the objectives are the adoption of common rules defining the tax base – and not the tax rate – of companies, in order to reduce the compliance costs arising from the differences between the 27 national corporate tax systems, and the creation of a consolidation mechanism at European level, in order to permit cross-border

[40] COM (2001) 260, p. 19; COM (2003), p. 18. See also EP Resolution of 24 October 2007.

[41] European Parliament Resolution of 13 December 2005 on taxation of undertakings in the European Union: a common consolidated corporate tax base, Report of 1 December 2005, Committee on Economic and Monetary Affairs (rapporteur: Pier Luigi Bersani), Document A6–0386/ 2005 (2005/2120/INI). See also, more recently EP Resolution of 24 October 2007.

[42] Proposal of 16 March 2011 for a Council directive on a Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB), COM (2011) 121, accompanied by Commission working paper „Summary of the impact assessment" SEC (2011) 135 and Commission working document „Impact assessment" SEC (2011) 136; **Lang, M., P. Pistone, J. Schuch and C. Staringer** (ed.) Common Consolidated Corporate Tax Base. Vienna, Linde, 2008; **Schon, W., U. Schreiber, C. Spengel** (ed.) A Common Consolidated Corporate Tax Base for Europe. Berlin-Heidelberg, Springer, 2008,

[43] COM (2016) 685 final of 25 October 2016; COM (2016) 683 final of 25 October 2016.

compensation of losses and to avoid transfer pricing disputes. This latter goal implies inevitably the setting up of a – fair, equitable and simple – sharing mechanism ("apportionment") of the consolidated tax base between the Member States concerned, mainly in order to avoid artificial profit shifting between Member States and to mitigate harmful tax competition. Since the project only concerns the tax base, each Member State would then remain competent to apply its own tax rate to the portion of the companies' pan-European tax base attributed to its jurisdiction.

24. Of course, such a thorough reform raises a number of issues, some of them are more technical, such as, among others, the relation between the rules for the determination of the tax base and the existing accounting rules – national or international, the perimeter of the consolidation group or the optional or compulsory character of the CCCTB. Other issues are more political, i.e. the willingness to accept further integration in (direct) tax matters, the abandonment of the Member States' power to grant tax incentives in the form of a reduction of the tax base, not to mention the necessity to improve the cooperation between Member States. Indeed, one cannot underestimate the administrative and judicial apparatus that should be put in place to make the system work. At the moment, since various Member States have clearly declared that they would not participate in such a project, the possibility of enhanced cooperation has already been mentioned, although such option would be, according to the Commission, a „last resort approach"[44]. Moreover, enhanced cooperation would certainly add further complexity to the already sensitive issues to be solved.

The role of the Court of Justice of the European Union in matters of direct taxation

25. As regards direct taxation, the Court of Justice becomes involved following either an infringement procedure initiated by the Commission (and possibly by a Member State – Article 259

[44] CCCTB non-paper of 7 July 2004, p. 4. See also European Parliament Resolution of 13 December 2005, para. 12.

TFEU (Art. 227 EC) or the request of a national jurisdiction for a preliminary ruling concerning the interpretation of EU law. Contrarily to infringement procedures, where the Court may declare national rules to be incompatible with EU law, preliminary rulings admit merely indirect control of national legislation. In fact, in a preliminary decision, the Court interprets Community law to the extent it may affect the specific legal provisions at stake in particular proceedings before a national judge.

On the basis of Article 10 EC – now, in substance, Article 4, para. 3, TFEU, – Member States are obliged to accept all the consequences of the Court's rulings and to implement them in their national law, in accordance with general principles forming part of the Community's legal order, such as effectiveness, equivalence and legal certainty. According to the Court, when a national tax measure is found to infringe European law, taxpayers may obtain a refund of unduly paid taxes by claiming it before national jurisdictions according to the national procedural rules, which can lead to serious financial repercussions for the budget of a Member State.

26. The role of the Court is not limited to the strict application and interpretation of the Treaty and of secondary legislation. The Court has also developed an array of general legal principles which are relevant in the area of taxation. An eloquent example can be found in the principles of protection of the taxpayers' legitimate expectations or of legal certainty. Although this principle is not written in the Treaty or in any tax directive, it is part of Community law, and it can protect taxpayers against, for example, retroactive tax laws, at least in harmonized areas. Another important principle in the area of taxation is the principle of proportionality, according to which national measures restricting the individual freedoms cannot exceed what is necessary to attain their legitimate objectives. In tax matters, the Court has made applications of this principle in order to limit the scope of national anti-abuse provisions.

27. Some cases concern the application and interpretation of the direct tax Directives,

Concerning the Parent Subsidiary-Directive, the Court of Justice has for example clarified the notions of „exemption", of „withholding tax" of „ownership of the shareholding", of „listed companies" and of „holding period" under the Directive, Concerning the Merger Directive, the Court has contributed a.o. to the definition of the operations which fall within its scope of application and of „anti-abuse" clause.

28. However, the overwhelming majority of the cases decided by the Court of Justice deal with the compatibility of direct tax provisions of the Member States with the EU/TFEU Treaty freedoms, in particular the free movement of persons, the free provision of services and the free movement of capital. The free movement of persons covers the right of employees to take up residence for work purposes (Article 45 TFEU (Art. 39 EC) and the right of undertakings (i.e. companies) and self-employed people to set themselves up or to open branches, subsidiaries or agencies in other Member States (Articles 49 to 54 TFEU (Art. 43 to 48 EC). As regards shareholders, the Court has held that the situation must be appreciated from the perspective of the freedom of establishment when the *„holding gives [the shareholders] definite influence over the company* S *decisions and allows them to determine its activities."*

In contrast to the right of establishment, which addresses permanent establishments, the free movement of services encompasses temporary economic activity carried out in another Member State. Article 56 TFEU (Art. 49 EC) not only assures the provider of a service the right to enter the market of another Member State and to be treated there in the same way as a domestic service provider, but it also protects the recipient of that service.

29. The free movement of capital prohibits obstacles to cross-border investments such as direct investments, portfolio investments, or the acquisition and sale of immovable property. It applies in situations where a person neither pursues an economic activity nor has a permanent presence in the State in which the tax measure under challenge has been enacted, or where a shareholder has an *„insufficient*

level of participation" in a company in order to benefit from Article 43 EC (now Article 49 TFEU).

In ascertaining which freedom is to be applied, the Court states that *„the purpose of the legislation concerned must be taken into consideration"*. The distinction between the free movement of capital and the other freedoms is of particular importance with regard to non- EU States, since the free movement of capital extends to such third States, whereas the exercise of other freedoms is restricted to Community borders.

УВОД

Финансовоправната и данъчноправната доктрина разглежда новите предизвикателства от членството на Република България в Европейския съюз (ЕС) въз основа на конституционните, финансовоправните и административноправните традиции, включително и практика в областта на административното правосъдие в България след Търновската конституция. Настоящото монографично изследване бе инспирирано от мисълта на един оксфордски професор: „Държавите упражняват суверенитета си чрез членство в ЕС. Държавите се отказват от част от властническите си правомощия да действат суверенно в името на участието в развитието на умения за колективно решаване на проблеми, което е много по-ефикасно. Властовият ресурс не е ограничен: действието чрез ЕС разширява обема от правомощия на държавата, така че той става по-голям от съставните си части. ЕС „принажда стойност“ към своите държави членки. ЕС цели да допринесе към претенциите на своите държави членки да бъдат действени демократични и пълноправни актьори в един независим свят, но не претендира да потиска самобитността, която е най-ценното европейско богатство, нито пък трябва да го прави. ЕС се стреми да настани тази самобитност в управляеми рамки. Опитва се да не заема мястото на Държавите, а да постигне по-добро управление на взаимната им зависимост“[45].

Предмет на настоящото научно изследване са предизвикателствата пред държавите членки и кандидатките за членство в областта на данъчното облагане и финансовото право. Актуалността на

[45] **Weatherill, S.** Law and Values in the European Union. Oxford University Press. Clarendon Law Series. 2016, p. vi.

темата се обуславя от няколко групи обстоятелства: промени в обществените отношения; нова правна уредба в Република България с оглед на нейното членство в ЕС; липсата на цялостни изследвания в съвременната доктрина по предмета на изследването. Всичко това е предизвикателство да бъде извършено такова.

Научната новост на изследването се предопределя от изцяло новите за българското право и финансовоправната доктрина отношения, които налагат след повече от десет години членство в ЕС да бъдат направени анализи на натрупания опит и научените уроци, същевременно да бъде преосмислено и съдържанието на финансовото право като правна дисциплина, включително и данъчното право. Липсата на самостоятелни разработки по темата в контекста на членството на Република България в Европейския съюз ми даде основание да анализирам проблематиката в исторически, сравнителноправен и функционален план. Разбира се, изследването стъпва на много ценни изследвания в тази област[46] на представители на българската финансовоправна и данъчноправна доктрина, които продължават да са актуални и не са загубили изключителната си стойност.

В хода на изследването са взети предвид особеностите на предмета и метода на правно регулиране на финансовото и данъчното право в днешно време, произтичащи от членството на Република

[46] Виж: **Пенов, С.** Правото на ЕС и преките данъци на държавите-членки. С., Сиби,2011; **Димитрова, Е.** Специални режими на облагане с ДДС и освободени доставки. С., Просвета, 2012; **Димитрова, Е.** Сравнителноправни аспекти на облагането с ДДС. С., Просвета, 2011; **Димитрова, Е.** Правен режим на данъка върху добавената стойност. С., Просвета, 2010; **Кучев, Ю.** Държавен финансов контрол. С., ЛиСтра, 2010; **Ценова, Л.** Основи на данъчното законодателство на ЕС. С., Пламен Коев-КАК, 2006; **Ценова, Л.** Новият закон за данък върху добавената стойност. С., Труд и право, 2006; **Ценова, Л.** Актуални правни аспекти на акцизите – европейски измерения. С., Сиела, 2010; **Ценова, Л.** Европейско данъчно право. С., Фенея, 2012; **Ценова, Л.** Данъчно облагане – съвременни тенденции. С., Авангард Прима, 2017; **Димитров, В.** Публични финанси, финансова система и финансово право. // Икономически и социални алтернативи, 2016, № 3 и др.

България в Европейския съюз и неговата правна и институционална система, за да бъдат направени изводи и заключения.

В изследването се представя финансовото право като самостоятелен правен отрасъл на Република България в исторически и функционален план. Общоприетата финансовоправна и данъчноправна доктрина и изследванията на акад. Петко Стайнов, акад. Петко Стоянов, проф. Ангел Ангелов, проф. Георги Петканов, проф. Страшимир Кучев, проф. Любен Караниколов, проф. Емил Златарев и проф. Веселин Христофоров, проф. Валери Димитров, проф. Иван Стоянов, проф. Сашо Пенов, доц. Юри Кучев и др. са пилони на настоящото изследване. Теорията за финансовите правни отношения (ФПО), развита в труда на проф. Милчо Костов „Финансови правни отношения“[47], служи за основа на анализа и изграждане на актуална визия за съвременните данъчноправни и финансовоправни отношения и участието на държавата в тях.

Доколкото в центъра на системата на европейските и националните публични финанси стои националният бюджет на Република България (РБ), като държава членка на Европейския съюз, респективно и бюджетът на ЕС, то това предопределя предизвикателствата пред държавата и нейните органи при упражняване на властническите им правомощия в приходната и разходната част на националния бюджет и бюджета на ЕС. Изследвани са обществените отношения, възникващи, развиващи се и погасяващи се в съвременната финансовата система на Република България, която е и част от финансовата система на ЕС в някои аспекти.

Направен е опит да бъдат представени и осмислени по нов начин, базиран на позитивното право и практика, теоретични конструкции като „финансова система“, „публични финанси“, „контрол“, „финансов контрол“, „надзор“, „одит“ и „финансова администрация“.

Горното съставлява огромно предизвикателство, ето защо изследването няма претенции за изчерпателност и остава редица отворени въпроси.

---

[47] Вж. **Костов, М.** Финансови правни отношения. С., БАН, С., 1979.

Използван е интердисциплинарният подход, с оглед на спецификата и разнообразието на обществените отношения, предмет на изследването.

Свободно е ползвана информация в интернет с коректно посочване на нейния източник.

Изследването е разделено в три глави. В първата глава се представят и анализират въпросите на правото на ЕС и последните тенденции в областта на данъчното облагане, като се разглеждат последователно: предизвикателствата пред правната система на Европейския съюз, национална правна система и данъчното облагане; фокусират се някои актуални въпроси в областта на източниците на европейското и националното право и данъчното облагане; прави се преглед на съвременното състояние на данъчното облагане в България и тенденции. Втора глава се фокусира върху новите моменти в областта на данъчното облагане, които стоят пред ЕС и международната данъчна общност, и които рефлектират в националното ни данъчно законодателство, включително актуални въпроси в областта на трансферното ценообразуване. В трета глава се поставят за обсъждане въпроси, свързани с предизвикателствата пред финансовото право в контекста на европейската и националната правна и финансова система, включително въпросът досежно правото на добра финансова администрация.

Работата е съобразена с действащото към април 2019 г. българско и европейско данъчно и финансово законодателство.

Огромна благодарност на проф. Жак Малерб за неговата подкрепа още при подготовката на книгата „Challenges Facing Member States and Candidate Countries of the European Union in the Field of Taxation“[48]. Настоящото научно изследване се базира на разработката ми в нея.

[48] **Mihaylova-Goleminova, S.** Challenges Facing Member States and Candidate Countries of the European Union in the Field of Taxation. Ciela, 2018.

INTRODUCTION

The financial and tax doctrine examines the new challenges facing the Republic of Bulgaria as a member of the European Union (EU), firmly rooted in constitutional, financial and administrative traditions, including case-law in the field of administrative justice.

The present monography study focuses on the challenges facing member and candidate states in the field of taxation and financial law. The topic is relevant due to several circumstances: changes in social relations; the new regulations effective in Bulgaria with view of its EU membership; the lack of comprehensive studies on the topic. All of these pose a huge challenge to the author.

The study was inspired by an Oxford professor's observation that „States exercise sovereignty through membership of the EU. States give up a degree of power to act unilaterally so that they may participate in the development of a collective problem solving capacity that is a great deal more effective. Resources of power are not finite: acting through the EU expands the sum of State powers so it becomes greater than its parts. The EU „adds value" to its Member States. The EU aims to supplement the claims of its Member States to be effective democratic and legitimate actors in an interdependent world, but it does not and should not pretend to suppress the diversity that is Europe's most cherished richness. The EU aims to accommodate that diversity within a managed framework. It seeks not to replace States, but rather to achieve a better management of their interdependence"[49]

The novelty of the study is determined by the emerging new relations in Bulgarian legislation and financial doctrine. This requires

[49] See **Weatherill, S.** Law and Values in the European Union. Oxford University Press. Clarendon Law Series. 2016, p. vi.

an analysis of the elapsed ten years of EU membership and revaluation of the content of financial law as a legal discipline, including tax law. The absence of comprehensive independent work on the topic in the context of EU membership of the Republic of Bulgaria encouraged me to analyse the issue in a historical, comparative and functional plan. Of course, there are several studies in the field which remain valid and have not lost any of their value.

The study takes into account the specifics of the topic and the methods of regulation of financial and tax law arising from Bulgaria's EU membership and the national legal and institutional system in order to draw conclusions and inferences.

The study focuses on financial law as an independent branch of law in the Republic of Bulgaria in a historical and functional plan, in the context of traditions and current trends, the EU legal system and international law.

The common financial and tax legal doctrine and the research of Acad. Petko Staynov, Acad. Petko Stoyanov, Prof. Angel Angelov, Prof. Georgi Petkanov, Prof. Strashimir Kuchev, Prof. Lyuben Karanikolov, Prof. Emil Zlatarev and Prof. Veselin Hristoforov, Prof. Valery Dimitrov, Prof. Ivan Stoyanov, Prof. Sasho Penov, Assoc. Prof. Yuri Kuchev and others serve as pillars of the study. The theory of financial legal relations, expanded in the work of Prof. Milcho Kostov – *Financial Legal Relations*[50] – serves as basis for the analysis and elaboration of contemporary vision for modern tax and financial relations and the participation of the state.

Insofar as the national budget of the Republic of Bulgaria, as a member-state of the European Union (EU) and, respectively, the EU budget, sit at the centre of the system of European and national public finance, this determines the challenges faced by the state and its institutions in the exercise of their imperative powers with regards to the revenue and expenditure portion of national and EU budget. The study reviews the public relations arising, developing and taking place

[50] See **Костов, М.** Финансови правни отношения. С., БАН, 1979

in the current financial system of the Republic of Bulgaria, which is part of the EU financial system.

An attempt has been made to present theoretical structures such as 'financial system', 'public finance', 'control', 'financial control', 'supervision', 'audit' and 'financial administration' through the prism of positive law and practice.

The above was a significant challenge which is why the study makes no claims to being exhaustive and leaves several questions for further review.

An interdisciplinary method was used, with view of the specifics and diversity of the reviewed public relations.

Internet content has been used freely, with proper identification of sources.

The study is divided into three chapters. The first presents and analyses EU legislation issues and the latest trends in the field of taxation, reviewing the challenges facing the legal system of the European Union, the national legal system and taxation; several topical issues in the field of sources of European and national law and taxation; the current state of and trends in taxation in Bulgaria. Chapter Two focuses on the challenges in the field of taxation facing EU and the international tax community which inevitably reflect on domestic tax legislation including current issues relating to Transfer Pricing. Chapter Three discusses issues related to challenges in financial law in the context of European and national legal and financial systems, including the issue of the right to good financial administration.

The work is based on Bulgarian and European tax and financial law valid as of April 2019.

Many thanks to Prof. Jacques Malherbe for his support during the writing of the book *Challenges Facing Member States and Candidate Countries of the European Union in the Field of Taxation*[51]. The present scientific study is based on my work for the book.

[51] **Mihaylova-Goleminova, S.** Challenges Facing Member States and Candidate Countries of the European Union in the Field of Taxation. Ciela, 2018.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Кои са предизвикателствата пред държавите членки и кандидатите за членство в ЕС в областта на данъчното облагане и финансовото право? Отговорът на този въпрос както стана ясно е комплексен и е свързан не само с прилагането на правото на ЕС в областта на данъчното и финансовото право. С настоящото научно изследване не съм си поставила за цел да правя предложения *de lege ferenda*. Въпреки това, примерите, които давам, говорят достатъчно красноречиво за необходимостта от някои промени в законодателството в България в областта на данъчното и финансовото право, а и в други клонове на правото. Този факт се отчита и в Конвергентната програма на Република България, включително и в годишните доклади на ЕК за България, включващи задълбочен преглед относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси.

Не бих искала тук да повтарям заключенията, до които стигнах в изложението си по-горе, а по-скоро единствено да акцентирам върху няколко извода, които бих искала да споделя:

На първо място, след повече от 12 години членство в ЕС необходимо е да осмислим новите понятия, които навлизат във финансовоправната и данъчноправната доктрина от правото на ЕС и международното право, стъпвайки на традициите в доктрината и практиката, вдъхвайки им нов смисъл и съдържание. Осмислянето на предизвикателствата, които поставя правото на ЕС и международното право в традиционните клонове на българската правна система, в случая финансовото, респективно данъчното право, предполага да се ползват достиженията не само на чуждестранни представители на академичните среди в тази област, но и най-новите достижения и на български изследователи от други правни отрасли на българската правна система, като започнем с теорията и филосо-

фията на правото, които лично за мен следва да са водещи в днешно време, конституционното право, административното право, международното право и не на последно място на правото на ЕС. България вече е натрупала безценен опит в прилагането на правото на ЕС във всички подотрасли на финансовото право. Постигнатите добри практики, а защо не и научените уроци от лошите практики, могат да намерят приложение и да бъдат споделени във всички области на сътрудничество с други държави, особено с тези от Западните Балкани, които са в процес на присъединяване.

На второ място, спазването на **принципа за правовата държава** в областта на финансовото и данъчното законодателство и практика гарантира доверието между държавите членки и стабилността на системите на публичните финанси и финансовата система като цяло. Категорично е, че този принцип е новата парадигма, радваща се на засилен интерес от страна на академичните среди. В практически аспект, категорично е ясно вече, че през него минава (образно казано) пътят на България към еврозоната и банковия съюз, включително достъпът до средствата от общата селскостопанска и кохезионна политика за програмен период 2021–2027 г. Да не забравяме, че **именно ценностите са тези,** които лежат в основата на ЕС.

На трето място, смятам, че въпросът относно принципите, на които се основава данъчното облагане, както и управлението на публичните финанси като цяло, включително и финансовата система, заслужава да бъде разгледан в отделно проучване, предвид голямото му значение за теорията и практиката. Този мой извод категорично се потвърждава от засиления интерес в изследванията на съвременните представители на българските академичните среди от всички правни отрасли.

На четвърто място, финансовото и данъчното право са най-динамичните правни отрасли в съвременните правни системи на държавите членки и кандидатките за членство в ЕС. Те са изправени пред множество предизвикателства поради сложните взаимовръзки с правото на ЕС, финансовата система и публичните финанси на

ЕС, включително и с оглед на институционалната рамка и дейността на финансовата ни администрация. Понастоящем, финансовото право е един от най-влиятелните отрасли на правото в България. То има основополагаща роля и в правните системи на държавите от Западните Балкани, както и в някои от държавите в Централна и Източна Европа (*с общо историческо и социополитическо развитие*). Тези държави имат традиции във финансовоправната доктрина, поради общото си минало, включително и общото си бъдеще.

В заключение, отново ще използвам думите на оксфордския професор: **„Възможно е ЕС да рухне или да изгуби свои членове, но мотивиращата сила на взаимозависимостта като стимул за сътрудничество няма да изчезне“[558].**

Ето че започнах с тази теза и завършвам с нея!

[558] Виж: **Weatherill, S.** p. 415.

CONCLUSION

Which are the challenges facing EU member states and candidates states in the field of taxation and financial law? The answer to this question, as has become evident, is complex and does not concern itself solely with the application of EU acquis in the field of taxation. My goal with the present scientific study is not to make *de lege ferenda* proposals. Nevertheless, the examples I have provided, speak eloquently enough for the need of certain changes in Bulgarian legislation in the field of taxation and financial law, and in other branches of law as well. This fact is highlighted in the Convergence Programme of the Republic of Bulgaria, as well as in the annual country reports of the Commission on Bulgaria including an in-depth review on the prevention and correction of macroeconomic imbalances.

I do not wish to reiterate the findings reached in the main portion of the study but only to underscore certain conclusions.

Firstly, after more than 12 years of EU membership we need to process the new terms making their way into our financial and tax legal doctrine from EU acquis and international law, building on traditions in practice and doctrine to reinterpret them. Making sense of the challenges raised by EU legislation and international law to the traditional branches of the Bulgarian legal system, in this case financial law and, respectively, tax law, requires us to make use of the achievements not only of international representatives of academia in the field, but also of the most recent efforts of Bulgarian researches in other branches of law within the Bulgarian legal system, starting with the theory of law, which, in my opinion should take on a leading position, constitutional law, administrative law, international law and last, but not least, EU acquis. Bulgaria has gathered invaluable

experience in the application of EU Law in all subsectors of financial law. The good practices achieved and – why not – lessons learned from poor performance can find their application and be shared within all forms of cooperation with other countries, especially Western Balkan countries which are currently undergoing the accession process.

Secondly, respect for the rule of law in the area of financial and tax legislation and practice creates trust among member states and enhances stability in the public finance system and the financial system as a whole. It is clear that this is the new paradigm, enjoying considerable interest from academic circles. On a more practical note, it is now evident that it is through this principle of rule of law that (figuratively speaking) the Bulgarian path to the Eurozone and the Banking Union passes, including access to funds from the common agricultural and cohesion policy for the 2021–2027 programming period. We must not forget that **it is precisely its values** that form the pillars of the EU.

Thirdly, I believe that the issue of the principles underlying taxation and the issue of public finance management including the financial system deserve to be examined in detail in a separate study, given their significance for both theory and practice. This conclusion is backed by the strong interest expressed by contemporary representatives of Bulgarian academic circles from all legal branches.

Fourthly, Financial Law is one of the most dynamic legal branches in the contemporary legal systems of the EU Member States and Candidate Countries. These countries face numerous challenges due to the complicated correlations with EU Law, the EU financial system and public finances; these challenges are further exacerbated by the institutional framework and activities of our financial administration. Currently, financial law is one of the most influential and reputable branches of law in Bulgaria. It has a fundamental role in the legal orders of Western Balkan countries and in several of Central and Eastern European countries (*sharing a common historical and socio-political development*). Those countries have traditions in the legal doctrine due to their common past and their common future.

To conclude, I will once again use the words of the Oxford Professor: ***'The EU itself may collapse or lose members: but the motivating force of interdependence as a stimulus to co-operation is not going away'.***[559]

Having started with this thesis, I now conclude on the same note!

[559] See: **Weatherill, S.** Law and Values in the European Union, p. 415.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Александрова, И. Някои въпроси, свързани с приложението на норми, регулиращи подпомагането по схеми и мерки по общата селскостопанска политика, разрешени в съдебната практика. – В: Предизвикателства пред финансовото управление и контрол на средствата от ЕС. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2016.

Александрова, И., М. Златарева, П. Панова, Н. Ангелов. Съдебна защита на основните права в България. Том 1 и 2. С., НИП, 2015.

Ангел, А. Финансово право на Народна Република България. С., Наука и изкуство, 1967.

Антонов, И., Еленков, Ж. Участие на България в проекта BEPS и очаквани последици за страната. // Общество и право, 2017, № 4.

Арабаджиев, А., С. Костов, А. Корнезов, Ж. Попова. Националните съдилища и правото на ЕС. Част 1. Помагало на Националния институт на правосъдието. С., НИП, 2018.

Балабанова, Хр., Административният договор по българското законодателство. С., Сиела, 2017.

Белов, М. Българската конституционна идентичност. С., Сиби, 2017.

Белов, М. Институциите на изпълнителната власт в континенталноевропейския конституционализъм. Част първа. С., Сиби, 2013.

Белов, М. Разделението на властите и вето актьорите в съвременния конституционализъм. Опит върху актуалните измерения на институционализацията на властовата динамика. Национални и европейски измерения на съвременния конституционализъм. Първи том. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2010.

Белов, М. Същност на конституционните ценности и конституционните принципи. – В: Гройсман, С. (съст.) Право и права. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2016.

Белов, М. Финансов конституционализъм. С., Сиби, 2015.

Близнашки, Г. Общо учение за конституцията. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2019.

Близнашки, Г. Парламентарно право. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2017.

Близнашки, Г. Принципи на парламентарното управление. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 1997.

Бучкова, П. Административният договор в практиката на ВАС. – В: Пенов, С. (съст.) 100 г. ВАС. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2014.

Бучкова, П., Административният договор. Материалноправни, процесуалноправни и сравнителноправни аспекти. С., Фенея, 2012.

Вълчев, Д. Държавата като самия правен ред. // Правна мисъл, 2010, № 4.

Вълчев, Д. Правата на човека и съвременната държава. // Съвременно право, 1997, № 6.

Ганев, В. Трудове по обща теория на правото. С., Сиби, 1998.

Ганев, В. Учебник по обща теория на правото. В два тома. 2. доп. изд. С., 7 М График, 1990.

Георгиева, Т. Административните нарушения и престъпленията. Сравнителен правен анализ. С., Сиела, 2018.

Големинова, С. Контрол за законност на управлението на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове – 10 години по-късно. // Общество и право, 2018, № 2.

Гройсман, С. Правните принципи като целеви правни предписания. – В: **Вълчев, Д., С. Гройсман, П. Панайотов, К. Манов** (съст.) Научни четения на тема „Правни норми и правни принципи“. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2017.

Гройсман, С. Право и морал. Проблемът за юридическата валидност в прочита на съвременния правен позитивизъм. С., Сиела, 2017.

Дерменджиев, И. Административен процес на НРБ. Производство за правораздавателен контрол върху администрацията. С., 1981.

Дерменджиев, И. Административни нарушения и наказания (процесуалноправен режим). С., Наука и изкуство, 1981.

Дерменджиев, И., Д. Костов, Д. Хрусанов. Административно право на Република България. Обща част. С., Сиби, 2012.

Димитров, В. Публични финанси, финансова система, финансово право. // Икономически и социални алтернативи, 2016, № 3.

Димитров, В. Финансовият контрол като институт на българското право. // Правна мисъл, 2013, № 1.

Димитрова, Е. Правен режим на данъка върху добавената стойност. С., Просвета, 2010.

Димитрова, Е. Специални режими на облагане с ДДС и освободени доставки. С., Просвета, 2012.

Димитрова, Е. Сравнителноправни аспекти на облагането с данък върху добавената стойност. С., Просвета, 2012.

Димитрова, Е. Сравнителноправни аспекти на облагането с ДДС. С., Просвета, 2011.

Димитрова, Е. Финансов автоматизъм. // Ius Romanium, 2018, № 1

Димитрова, Е. Кодификацията на данъчното законодателство в духа на приложимите правни принципи. Проектът BEPS и прилагането на европейското данъчно право в държавите членки и средства за правна защита съгласно Европейското право. // Общество и право, № 4, 2017.

Димитрова. Е. Финансова система на публичните финанси на ЕС. -В: Предизвикателства пред финансовото управление и контрол на средствата от ЕС. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2016.

Друмева, Е. Конституционно право. Пето допълнено и преработено издание. С., Сиела, 2018.

Дулевски, С. Начало и край на времевия критерий по чл. 5, ал. 3 от Модела на данъчна спогодба за доходите и имуществото на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие. – В: Сборник доклади от Юбилейна научна конференция, организирана по повод 25 години ЮФ на УНСС. Том II „Право и бизнес – усъвършенстване на нормативната уредба“, 2017.

Дулевски, С. Понятието за място на стопанска дейност в международното и българското данъчно право. С., Сиела, 2018.

Дулевски, С. Съотношение на ал. 3 спрямо останалите алинеи на чл. 5 от Модела на ОИСР. // Счетоводство, данъци и право, 2016, № 12.

Еленков, А, А. Ангелов, Ас. Дюлгеров, Ат. Дишева, Л. Панов, М. Казанджиева, С. Янкулова, Т. Николова, Ю. Ковачева. Административнопроцесуален кодекс. Систематичен коментар. С., ИК Труд и право, 2013.

Елков, Д. Роля на външния одит в публичния сектор при присъединяването на държавата към Европейския съюз. // Общество и право, 2018, № 8.

Елков, Д. Роля на одита на изпълнението за подобряване управлението на средствата от ЕС. – В: Предизвикателствата пред финансовото управление и контрол на средствата от ЕС. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2016.

Елков, Д. Финансовите корекции по европейските фондове. // Общество и право, 2016, № 5.

Зиновиева, Д. Дискусионни тези в административното право и процес. С., Сиела, 2009.

Зиновиева, Д. Компетентност на административните органи. С., Сиела, 2018.

Иванова, П. Обезпечаване и събиране на публични и частни държавни и общински вземания. С., Сиела, 2012.

Иванова, П. Правен режим на установяването и събирането на финансови нередности със средства от европейските програми. – В: Предизвикателства пред финансовото управление и контрол на средствата от ЕС. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2016.

Илиев, П. Върху някои теоретични, практически и сравнителноправни аспекти на законодателната инициатива – В: Национални и европейски измерения на съвременния конституционализъм. Том 2. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2010.

Илиев, П. Законодателният процес в Република България. С., Фенея, 2013.

Илиев, П. Предложения за осъвременяване на българския законодателен процес. // Правна мисъл, 2014, № 4.

Илиев, П. Публичноправна същност на компетенцията на държавните органи. // Общество и право, 2014, № 5.

Казанджиева, М. Управление на средствата от ЕСИФ. С., ИК „Труд и право“, 2016.

Карониколов, Л. Данъчният облагателен акт: същност, издаване, обжалване, изпълнение. С., Информа-Интелект, 1995.

Киров, П. Еволюцията на конституционните принципи. – В: Приложение на конституционните принципи в публичното и частното право. В. Търново, УИ „Св. Кирил и Методий“, 2017.

Киров, П. Конституиране на представителното управление в България. С., Сиела, 2015.

Киселова, Н. Създаването на Европейската прокуратура: предложения de lege ferenda. – В: Съединението прави силата. Доклади от Петата международна научна конференция на катедра „Европеистика“, СУ „Св. Климент Охридски“. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2018.

Корнезов, А. Отговорността на държавата за нарушаване на правото на Европейския съюз. С., Сиела, 2012.

Корнезов, А. Преюдициалното запитване до Съда на Европейския съюз. Второ преработено и допълнено издание. С., Сиби, 2012.

Костов, Д. За основните начала (принципите) на административния процес. // De jure, 2011, № 2.

Костов, Д. Касационно производство пред ВАС. // Административно правосъдие, 2000, № 4.

Костов, Д., Хрусанов, Д. Административен процес на Република България. Второ преработено и допълнено издание. С., Сиби , 2011.

Костов, И. Преклузията за възражения на ответника в общия исков процес. С., Сиби, 2017.

Костов, М. Компетентността като правосубектност на държавен орган. // Правна мисъл, 1979, № 3.

Костов, М. Конституционни основи на бюджетното право. С., БАН, 1976.

Костов, М. Финансов план и финансовоправна норма. С., Наука и изкуство, 1972.

Костов, М. Финансови правни отношения. С., БАН, 1979.

Костов, С. Актове на съда на Европейския съюз. Правни последици. С., Сиби, 2011.

Костов, С. Договори за ЕС. Съдебна практика С., Сиби, 2013.

Костов, С. Договори за ЕС. Съдебна практика. С., Сиби, 2013.

Костов, С. Извъндоговорната отговорност на ЕС и на държавите членки. С., Сиби, 2017.

Костов, С. Съдебен контрол над усвояването на средствата от структурните и инвестиционните фондове на ЕС. // Адвокатски преглед, 2018, № 9.

Кръстева, З. Разследването на престъпления съгласно ЕСПЧ. С., Сиби, 2015.

Кузманова, Н. За принципите на наказателното право в тълкувателно решение № 3/2015 на ОСНК на ВКС. – В: Правни норми и правни принципи. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2017.

Кузманова, Н. Тенденции в тълкувателната дейност на ОСНК на ВКС след 1991 г. – В: Научни четения в памет на Венелин Ганев и Никола Долпачиев. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2017.

Кучев, С. Финансово право. С., ЛиСтра, 2004.

Кучев, С. Финансово право. С., Наука и изкуство, 1977.

Кучев, Ю. Автономия на данъчното право. С., ЛиСтра, 2002.

Кучев, Ю. Държавен финансов контрол. Организация, обект, субекти и реализация на имуществената отчетническа отговорност. С., ЛиСтра, 2010.

Кындева, Е. Административно правосъдие – право и практика. С., Фенея, 2013.

Кындева, Е. Административно правосъдие. С., Сиела, 2006.

Кындева, Е. Делегиране на административни правомощия. // Правна мисъл, 1999, № 3.

Кындева, Е. Оперативна самостоятелност в административната дейност. С., БАН, 1988.

Кындева, Е. Публична администрация. С., Сиела, 2012.

Кындева, Е. Делегиране на административни правомощия. // Правна мисъл, 1999, № 3.

Кындева-Спиридонова, Е. Управленско решение. С., БАН, 1978.

Лазаров, К. Актуални трудове. С., Сиела, 2018.

Лазаров, К. Изисквания за законосъобразността административните актове. С., Фенея, 1991.

Лазаров, К. Основни принципи на административния процес в проекта на АПК. // Административно правосъдие. 2005, № 2.

Лазаров, К., Тодоров, И. Административен процес – с измененията на АПК от септември 2018 г. С., Сиела, 2018.

Минкова, Г. Данъчни задължения. С., Сиела, 2012.

Минкова, Г. Данъчното законодателство след членството на Република България в ЕС. Форми на административно сътрудничество между държавите членки. // Европейски правен преглед, 2018, том XX.

Минкова, Г. Коментар на промените в Закона за местните данъци и такси за 2019 година. – В: Новото данъчно законодателство през 2019 година. С., Труд и право, 2019.

Минкова, Г. Коментар на промените, свързани с Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, извършени през 2017 година. – В: Новото данъчно законодателство през 2018 г. С., Труд и право, 2018.

Минкова, Г. Погасяване на финансови задължения чрез опрощаване. // Съвременно право, 2018, № 1.

Минкова, Г. Последни изменения при съдебното обжалване на ревизионни актове. // Правна мисъл, 2018, № 4.

Минкова, Г. Прилагане на института на погасителната давност в данъчното право. – В: Предизвикай давността. С.: Сиела, 2017.

Минкова, Г. Принципът на законоустановеност на данъци и такси. // Правна мисъл, 2010, № 1.

Минкова, Г. Принципът на разделение на властите през призмата на данъчното законодателство. // Общество и право, 2017, № 2.

Минкова, Г. Проверки и ревизии по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс във връзка с декларирани касови наличности. // Счетоводство, данъци и право, 2017, № 10.

Минкова, Г., Чилова, Н. Помагало по данъчно право. С., Сиела, 2016.

Митева, А. Данъчната дискриминация в правото на Европейския съюз. – В: Сборник с доклади от научна конференция „10 години България в Европейския съюз – въздействие върху развитието на публичните политики и законодателство“. С., НБУ, 2018.

Митева, А. Обща характеристика на антидискриминационната клауза в модела на данъчна спогодба за доходите и имуществата на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие. // Съвременно право, 2017, № 3.

Митева, А. Понятие за данъчна дискриминация. // De Jure, 2017, № 2.

Митева, А. Понятие за непряка дискриминация/The concept of Indirect Discrimiantion. // Правен преглед, 2017, № 10.

Митева, А. Практически трудности при приложението и дискриминационен характер на чл. 17 от Модела на данъчна спогодба на ОИСР. – В: Сборник с доклади от национална конференция на докторантите в областта на правните науки. С., БАН, 2017.

Миткова, Е. Съдебните актове, подлежащи на касационно оспорване пред ВАС по реда на АПК. // De Jure, 2014, № 2.

Михайлова- Големинова, С. Оперативните програми на Европейския съюз 2014–2020 г. (Относно спрените оперативни програми за програмен период 2007–2013 г. и предизвикателствата на новия програмен период 2014–2020 г.). // Общество и право, 2014, № 10.

Михайлова-Големинова, С. Необходима ли е промяна в системата за управление и координация на публичните средства от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз в България“ – В: Пенов, С. (съст.) 100 години ВАС. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2014.

Михайлова-Големинова, С. Преодоляване на окончателния характер на съдебни решения и на административни актове. // Общество и право, 2017, № 4.

Михайлова-Големинова, С. Регионално сътрудничество и основни ценности на Европейския съюз. // Общество и право, 2018, № 7.

Михайлова-Големинова, С. Роля на финансовите и кредитните институции при управлението на средства от европейските струк-

турни и инвестиционни фондове и Европейския фонд за стратегически инвестиции. Финансови инструменти. – В: Предизвикателства пред финансово управление и контрол на средствата от Европейския съюз. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2016.

Михайлова-Големинова, С. Финансови корекции по проекти съфинансирани от ЕСИФ. // Икономически и социални алтернативи, 2018, № 2.

Михайлова-Големинова, С. Финансови основи на държавното управление според Търновската конституция. – В: Мръчков В. (съст., науч. ред.) 135 години от приемането на Търновската конституция. С., Сиби, 2014.

Михайлова-Големинова, С. Финансови правни отношения в системата на публичните средства от ЕСИФ. С., Сиела, 2017.

Михайлова-Големинова. Контрол за законност на управлението на средствата от ЕСИФ – 10 години по-късно. // Общество и право, 2018, № 2.

Начев, Д. Общи принципи на правото на Европейския съюз. – В: Вълчев, Д., Гройсман, С., Панайотов, П., Манов, К. (съст.) Научни четения на тема „Правни норми и правни принципи“. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2017.

Начев, Д. Правна сигурност и справедливост в наказателното право. – В: 25 години департамент „Право“ в Нов български университет. 2016.

Новкиришка, М. Адвокати на държавното съкровище. // Адвокатски преглед, 2010, № 12.

Павлов Ст. Наказателен процес на Народна република България. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 1989.

Панайотова, Е. Основни принципи на изпълнителната дейност по АПК. С., Сиби, 2018.

Пенева, П. Децентрализация и деконцентрация на държавната власт. – В: 130 години български конституционализъм. Проблеми и тенденции. Втори том. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2009.

Пенов, С. Действие на договорите за избягване на международното двойно данъчно облагане. // Финансово-данъчен контрол, 1997, № 2.

Пенов, С. За конституционните промени в организацията на местните данъци и измененията на закона за местните данъци и такси. // Административно правосъдие, 2008, № 2.

Пенов, С. Избягване на двойното данъчно облагане на доходите и имуществата чрез норми на националното данъчно право. // Административно правосъдие, 1999, № 3.

Пенов, С. Конституционните промени в организацията на местните данъци и измененията на Закона за местните данъци и такси. // Административно правосъдие, 2008, № 2.

Пенов, С. Методи за избягване на международното двойно данъчно облагане. // Търговско право, 1996, № 3.

Пенов, С. Обжалване на ревизионните актове по Данъчно-осигурителния процесуален кодекс по административен ред. // De Jure, 2010, № 1.

Пенов, С. Понятие за международно двойно данъчно облагане. // Финансово-данъчен контрол, 1996, № 8.

Пенов, С. Правен режим на спогодбите за избягване на международното двойно данъчно облагане. // Данъчен наблюдател, 1999, № 1.

Пенов, С. Правото на Европейския съюз и преките данъци на държавите-членки. С., Сиби, 2011.

Пенов, С. Прилагане на спогодбите за избягване на двойното данъчно облагане на доходите и имуществата според процедурата в ДПК. // Финанси и право, 2003, № 8/9.

Пенов, С. Принципът за законоустановеност на данъците и таксите в практиката на Върховния административен съд. – В: **Пенов, С.** (съст.) 100 години ВАС. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2014.

Пенов, С. Принципът на законоустановеност на данъчните задължения в Република България в практиката на Конституционния съд. – В: Римско и съвременно публично право. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2013.

Пенов, С. Проблеми по прилагането на спогодбите на международното двойно данъчно облагане на доходите и имуществото. // Право без граници, 2002, № 2.

Пенов, С. Регулативно действие на нормите на международните договори за избягване на двойното данъчно облагане на доходите и имуществата. // Търговско и данъчно право, 1996, № 4 и № 5.

Пенов, С., Ю. Кучев, Ат. Симеонов, С. Големинова, К. Славов, И. Георгиева. Проучване на практиката по финансовото управление и контрол на средствата от ЕС. – В: Предизвикателства пред финансово управление и контрол на средствата от Европейския съюз. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2016.

Пенова, П. Аспекти на местното самоуправление – Великобритания, Франция и Германия. – В: Киров, Пл. (съст.) Конституционни изследвания 2012–2013 г. Конституционноправна защита на основните права и свободи. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2014.

Пенова, П. Децентрализация и деконцентрация на държавната власт. – В: Киров, Пл. (ред.) 130 години български конституционализъм. Проблеми и тенденции. Том 2. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2009.

Пенова, П. Конституционни гаранции на правото на местно самоуправление. – В: **Киров, Пл.** (ред.) Конституционни изследвания 2012–2013 г. Конституционноправна защита на основните права и свободи. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2014.

Пенова, П. Конституционно развитие на местното самоуправление в България. – В: **Киров, Пл.** (ред.) Конституционни изследвания 2010–2011 г. Двадесет години от приемането на четвъртата българска конституция – конституционен консенсус и конституционни конфликти. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2014.

Пенова, П. Местното самоуправление при действието на Търновската конституция. – В: Мръчков, В. (съст., науч. ред.) 135 години от приемането на Търновската конституция. С., Сиби, 2014.

Пенова, П. Относно избора на кметове в българския модел на местно самоуправление. – В: Киров, Пл. (ред.) Конституционни изследвания 2014–2015 г. 25 години демократична трансформация в Република България. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2017.

Петканов, Г. Бюджетна компетентност на Народните съвети в НР България. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 1988.

Петканов, Г. Данъчен процес. С., Тилия, 1996.

Петканов, Г. Правен режим на данъчнооблагателните актове. // Съвременно право, 1994, № 5.

Попова, Ж. Право на Европейския съюз. С., Сиела, 2015.

Семов, А. Права на гражданите на ЕС. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2018.

Семов, А. Правна система на ЕС. Фундаментална доктрина за европейската интеграция. Източници на правото на ЕС. Принципи на прилагане на правото на ЕС. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2017.

Семов, А. Правна система на ЕС. Фундаментална доктрина за европейската интеграция. Източници на правото на ЕС. Принципи на прилагане на правото на ЕС. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2017.

Семов, А**.** Правна система на ЕС: фундаментална доктрина за европейската интеграция; източници на правото на ЕС; принципи за прилагане на правото на ЕС. С., Институт по европейско право, 2017.

Семов, А. Преюдициално запитване. Производството за преюдициални запитвания като гарант за добро правосъдие и за реализация на основното право на гражданите на достъп до съд. Изводи за ролята на националните юрисдикции в актуалната практика на СЕС (Първа част). // Общество и право, 2016, № 3.

Семов, А. Преюдициалното запитване като право на гражданите (съюзно и общоевропейско измерение) (Втора част). // Общество и право, 2016, № 4.

Семов, А. Принципи на прилагане на правото на Европейския съюз. С., Институт по публична администрация и европейска интеграция, 2007.

Сивков, Цв. Административно право и административен процес. Издателски център Медицински университет Плевен, 2013.

Сивков, Цв. Pacta sunt servanda и административните договори. – В: Новкиришка-Стоянова, М., С. Пенов, М. Карагьозова-Финкова**.** (съст.) Римско и съвременно право. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2013.

Сивков, Цв. Ефективност на държавното управление. // De Jure, 2014, № 2.

Сивков, Цв. Координацията – метод при осъществяването на централизацията и децентрализацията в държавното управление. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2013.

Сивков, Цв. Координацията в държавното управление. // De Jure, 2014, № 5.

Сивков, Цв. Споразумението по Административнопроцесуалния кодекс. С., Сиела, 2012.

Сивков, Цв. Централизация и децентрализация на държавното управление. // Съвременно право, 1993, № 5.

Сивков, Цв. Функции, компетентност и актове на органите на държавно управление и съотношението между тях. // Съвременно право, 2000, № 1.

Сивков, Цв. Централизация и децентрализация в държавното управление. С., 2015.

Симеонов, К. Създаване на банков съюз в ЕС. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2015.

Славова, М. Принципи на административното право. С., Сиби, 2002.

Славова, М., Петров, В. АПК. Критичен преглед на съдебната практика. Коментар и предложения за усъвършенстване на уредбата. С., Фенея, 2014.

Славчева, И., Стефанов, А. Спогодби за избягване на двойното данъчно облагане, сключени от Р България. С., Сиела, 2012.

Стайнов, П. Административно правосъдие. Фотот. изд. С., БАН, 1993.

Стайнов, П., Ангелов, А. Ръководство по административно правосъдие. Ново издание. С., 1945.

Сталев, Ж. Българско гражданско процесуално право. С.: Сиела, 2001.

Сталев, Ж. Сила на пресъдено нещо в гражданския процес. С., Сиела, 2007.

Сталев, Ж. Съдебната практика като източник на право. // Съвременно право, 1997, № 6.

Сталев, Ж., А. Мингова, В. Попова, Р. Иванова, О. Стамболиев. Българско гражданско процесуално право. Девето преработено и допълнено издание. С., Сиела, 2012.

Стоилов, Я. Правните принципи. Теория и приложение. С., Сиби, 2018.

Стоилов, Я. Форми на правните принципи. – Съвременно право. 2017, № 2

Стойнев, И. Правен режим за защита на конкуренцията в ЕС. Том I. Антикартелно право. С., Сиела, 2018.

Стойнев, Ив. Новата архитектура за финансова и икономическа стабилност в Европа. Новият Европейски пакт от март 2012 г. Договор за стабилност, координация и управление. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2012.

Стойчев, Ст. Конституционно право. С., Сиела, 2002.

Стоянов, И. Данъчно право. Седмо издание. С., Сиела, 2018.

Стоянов, И. Сборник съдебна практика на ВАС. Първи том. Преки данъци. С., Сиела, 2018.

Стоянов, И. Финансово право. Кратък курс. С., Сиела, 2018.

Стоянов, И. Финансово право. Обща част. Специална част. Конституционно правосъдие. Казуси. Пето преработено и доп. изд. С., Сиела, 2017.

Стоянов, И. Финансово право. Трето преработено и допълнено издание. С., Сиела, 2014.

Стоянов, П. Данъчно право. С., БАН, 1994.

Стоянов, П. Данъчно право. Трето преработено и допълнено издание. С., БАН, 1994.

Стоянов, П. Основни начала на финансовата наука. С., УИ „Васил Априлов“, 2004.

Танчев, Е. Въведение в конституционното право. Част първа. С., Сиби, 2003.

Ташев, Р. Теория на правната система. 2. изд. С., Сиби, 2007.

Ташуков, А. Административни разследвания за защита на финансовите средства на Европейския съюз. // Studia Iuris, 2019, № 1.

Ташуков, А. Кратък обзор на еволюцията на Corpus Juris в Европейска прокуратура. (A brief overview of the evolution of Corpus Juris in an European Public Prosecutor's office (EPPO) (September 01, 2017).

Ташуков, А. Механизми за съответствие между националния правен ред и правото на Европейския съюз от съдебен, конституционен и институционален порядък. – В: Сборник с доклади от национална конференция на докторантите в областта на правните науки. С., БАН, 2018.

Ташуков, А. Ненарушимото ядро на конституциите в контекста на правото на ЕС. – В: Сборник с доклади от национална конференция на докторантите в областта на правните науки. С., БАН, 2017.

Ташуков, А. Правни аспекти на действието на правото на ЕС според конституциите на държавите-членки. – В: Научни трудове на института за държавата и правото при БАН. С., БАН, 2016.

Ташуков, А. Функционална компетентност на българската координационна служба за борба с измамите (АФКОС) в контекста на защитата на финансовите интереси на Европейския съюз. – В: Юбилеен сборник в чест на проф. Е. Константинов. С., БАН, 2019.

Тобов, Ц. Основният принцип на правото. Право и справедливост. С., Век 22, 1992.

Тодоров, Ив. Взаимодействие между европейското и българското административно право. С., Сиела, 2012.

Тодоров, Ив. Индивидуалният административен акт по АПК. С., Сиела, 2012.

Тодоров, Ив. Съотношения на европейското административно право с българското административно право след влизане в сила на Лисабонския договор. С., Сиела, 2010.

Тонев, Г. По някои въпроси на административния договор по режима на ЗУСЕСИФ. – В: Предизвикателства пред финансово управление и контрол на средствата от Европейския съюз. С., УИ „Св. Климент Охридски", 2016.

Тонева, Г. Европейската прокуратура и българското наказателно и наказателнопроцесуално право. С., Сиела, 2017.

Топчийска, Д. Върховенство на правото и защита на личните данни в Интернет. – В: Право и интернет. Б., БСУ – Център по юридически науки, 2016.

Топчийска, Д. Върховенство на правото. Теоретични аспекти. С., Авангард Прима, 2016.

Торбов, Ц. Учение за държавата. С., Лик, 1995.

Христев, Х. Вътрешен пазар и основни свободи на движение в правото на Европейския съюз. С., Сиела, 2018.

Христев, Х. **Право на Европейския съюз – наказателноправни въпроси**. С., **Сиела, 2012.**

Христозов, Х. Данъчните нарушения. С., Сиби, 2010.

Хрусанов, Д. Административно право и административен процес. Наръчник. С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2012.

Хрусанов, Д. Основни ли са „основните“ принципи на АПК. // Административно правосъдие, 2008, № 2.

Ценова, Л. Актуални правни аспекти на акцизите – европейски измерения. С., Сиела, 2010.

Ценова, Л. Данъчно облагане – съвременни тенденции. С., Авангард прима, 2017.

Ценова, Л. Европейско данъчно право. С., Фенея, 2012.

Ценова, Л. Новият закон за данък върху добавената стойност. С., Труд и право, 2006.

Ценова, Л. Основи на данъчното законодателство на ЕС. С., Пламен Коев-КАК, 2006.

Цонков, Ив. Някои въпроси на наказателнопроцесуалните принципи. // Закон, 1994, № 1.

Цонков, Ив. Теория и практика на съдебното производство по наказателни дела: състезателността в светлината на Европейската конвенция за правата на човека. С., Сиела, 2014.

Чечова, М. Решението на Съда на ЕС и въпросителните за отговорността на държавата по казуса „КТБ“. // Общество и право, 2018 № 8.

Чилова, Н. Правен режим на данъчната ревизия. С., Нова звезда, 2013.

Янкулова, С. Договорът за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз – форма на упражняване на държавната власт и правото на защита. // Адвокатски преглед, 2015, № 1.

Янкулова, С. Практика на Върховния административен съд относно решаването на спорове по усвояване на средства от фондове на Европейския съюз. // Адвокатски преглед, 2018, № 1.

Янкулова, С., Николова, Т. Промените в Административнопроцесуалния кодекс – 2018. С., ИК Труд и право, 2018.

Янкулова, Св. Прокурорът в административния процес. С., Сиби, 2016.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА НА АНГЛИЙСКИ ЕЗИК

Adams, M., A. Meuwese, E. H. Ballin. Constitutionalism and the Rule of Law. Bridging Idealism and Realism. Cambridge University Press, 2017.

Alink, M., Kommer, V. Handbook on Tax Administration, Second Edition, IBFD, 2016.

Arendonk, H. et al. VAT in an EU and International Perspective, Rotterdam, IBFD, 2011.

Armour, J., D. Awrey, P. Davies, L. Enriques, J. Gordon, C. Mayer, J. Payne. Principles of Financial Regulation. Oxford University Press, 2016.

Azoulai, L. The Question of Competence in the European Union. Oxford University Press, 2014.

Baker, P. Double Taxation Conventions. Sweet & Maxwell, 2018.

Baker, P. The Practical Protection of Taxpayers' Fundamental Rights. IFA, 2015.

Baker, P., Bobbett, C. Tax Polymath A life in international taxation, IBFD, 2011.

Baker, P., Pistone, P. BEPS Action 16: The Taxpayers' Right to an Effective Legal Remedy Under European Law in Cross-Border Situations, EC TAX REVIEW 2016/5-6.

Barnard, C. The Substantive Law of the EU: The Four Freedoms 3rd Edition. Oxford University Press, 2016.

Belov, M. (ed.) Rule of Law at the Beginning of the Twenty-first Century, Eleven International Publishing, Hague, 2018.

Belov, M. Bulgaria. Part I. – In: **Emmert, F., Hammer, L.** (eds.) The European Convention of Human Rights and Fundamental Freedoms in Central and Eastern Europe. The Hague, Eleven International Publishing, 2012.

Belov, M. Nature and Functions of Constitutional Axiology. – In: **Nikolova, R.** (ed.) Law and Rights. Sofia, New Bulgarian University, 2016.

Belov, M. Separation of Powers Reconsidered: a Proposal for a New Theoretical Model at the Beginning of the 21st Century. – In: **Geisler, A., Hummel, M.** (eds.) Law, Politics and the Constitution. New Perspectives from Legal and Political Theory. Frankfurt/Main: Peter Lang, 2014.

Bergström, C. F., Dominique, R. Rulemaking by the European Commission. Oxford University Press, 2016.

Bernardi, A., Negri, D. Investigating European Fraud in the EU Member States. Bloomsbury Publishing, 2017.

Berry, E., M. J. Homewood, B. Bogusz, Complete EU Law. Text, Cases, and Materials. Third Edition. Oxford University Press, 2017.

Bizioli, G. Sacchetto C. Tax Aspects of Fiscal Federalism – A Comparative Analysis, IBFD, 2011.

Boria, P. Taxation in European Union. Second edition. Springer International Publishing Switzerland and G. Giappichelli Editore, 2017.

Borošak et al. Croatia – Business and Investment. University of Zagreb, 2017.

Brokelind, C. Principles of Law: Function, Status and Impact in EU Tax Law. IBFD, 2014.

Brys, B. et al. "Tax Design for Inclusive Economic Growth". OECD Taxation Working Papers, No. 26, OECD Publishing, Paris. 2016.

Caro de Sousa, P. The European Fundamental Freedoms: A Contextual Approach. Oxford University press, 2015.

Chalmers, D., G. Davies, M. Giorgio. European Union Law: Cases and Materials. 2nd ed. 2014.

Cloots, E. National Identity in EU Law. Oxford University Press, 2015.

Closa, C. Kochenov, D. Reinforcing Rule of Law Oversight in the European Union. Cambridge University Press, 2018.

Craig, P. Administrative Law. Sweet & Maxwell. 2016.

Craig, P. Formal and analytical Concepts of the Rule of Law: An Analytical Framework. P.L, 1997.

Craig, P. Francovich, Remedies and the Scope of Damages Liability. L.Q.R. 1993.

Craig, P., de Búrca, G. EU Law. Text, Cases, and Materials. 6th ed. Oxford University Press, 2015.

Dashwood, A., Dougan, M., Rodger, B. J., Spaventa, E., Wyatt, D. European Union Law. Hart Publishing, 2011.

De la Feria, R. The EU VAT System and the Internal Market. Vol. 16 IBFD Doctoral Series, 2009.

De la Feria, R. VAT Exemptions: Consequences and Design Alternatives, Hague. Kluwer Law International, 2013.

Di Pietro, A. (coord.) Lo Stato della fiscalità nell'Unione europea. L'esperienza e l'efficacia dell'armonizzazione. Università di Bologna, 2003.

Dorigo, Austria/European Union – Double Taxation and the EU Fundamental Freedoms: Advocate General Mengozzi's Opinion in Austria v. Germany (Case C-648/15), 2017.

Dos Santos, A.C. L'Union européenne et la regulation de la concurrence fiscal. Bruxelles, Bruylant, 2009.

Douma, S. BEPS and European Union Law**.** Cahiers de droit fiscal international. Vol. 102a. Sdu: The Hague 2017.

Douma, S. EU report: BEPS and European Union Law. IFA, 2017.

Douma, S. Optimization of Tax Sovereignty and Free Movement, Leiden, IBFD, 2011.

Englisch, J, International Tax Law: New Challenges to and from Constitutional and Legal Pluralism, Münster, IBFD, 2016.

Everest-Philips, M. Business Tax as State-Building in developing countries: Applying governance principles in private sector development. – International Journal of Regulation and Governance 8(2), 2008.

Fallois, D. Sarmiento, D. Litigating EU Tax Law in International, National and Non-EU National Courts. IBFD, 2014.

Folsom, R. H. European Union Law Including Brexit in a Nutshell. West Academic Publishing, 2017.

Förster, H. Gouillou, M. EU Report, 2017.

García Novoa, C., Hoyos Jiménez, C. (coord.) Madrid-Barcelona-Buenos Aires, Marcial Pons, 2008.

Glahe, M. Transfer Pricing and EU Fundamental Freedoms. Vol. 22, EC Tax Review, Issue 5, 2013.

Harris, D. J., M. O'Boyle, E. Bates, C. Buckley. Law of the European Convention on Human Rights. Oxford University Press, 2014.

Hart, H. L. A., Green, L. The concept of Law. Oxford University Press, 2012.

Helminen, M. EU Tax Law – Direct Taxation – 2017. IBFD, 2017.

Herwig C., H. Hofmann (eds.), C. Micheau. State aid Law of the European Union. Oxford University Press, 2016.

Hohenwarter, D. et al. Taxation of Employment Income in International Tax Law. Linde, Vienna 2009.

Holmes, K. International Tax Policy and Double Tax Treaties – An Introduction to Principles and Application, Second Edition, IBFD, 2014.

Hongler, P., Pistone, P. Blueprints for a new PE Nexus to tax business income in the era of the digital economy. IBFD Working paper, 2015.

Isenbaert, M. EC Law and the Sovereignty of the Member States in Direct Taxation, Brussels, IBFD, 2010.

Jabalera Rodríguez, A. (coord.) Fiscalidad Empresarial en Europa y Competitividad. Valencia, Tirant Lo Blanch, 2013.

James, K. The Rise of the Value-Added Tax. Cambridge University Press, 2015.

Jimenez, A. M. (ed.), **Lazarov, I.** The External Tax Strategy of the EU in a Post-Beps Environment**.** Chapter 2 The Compatibility of the EU Tax Haven "Blacklist" with the Fundamental Freedoms and the Charter. IBFD, 2019.

Jochum, H., P. Essers, M. Lang, N. Winkeljohan, B. Wiman. Practical Problems in European and International Tax Law. International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD), 2016.

Jones, E., A. Menon, S. Weatherill. The Oxford Handbook of the European Union. Oxford University Press, 2012.

Kelsen, H. Pure Theory of Law. Berkeley, University of California Press, 1967.

Kemmeren et al. Tax Treaty Case Law around the Globe 2014, Linde, Vienna 2015.

Kofler, G. Human Rights and Taxation in Europe and the World. Lisbon, IBFD, 2011.

Kofler, G., M. P. Maduro, P. Pistone. Human Rights and Taxation in Europe and the World. IBFD, 2011.

Kofler, G., Mayr, Schlager, C.. International – Taxation of the Digital Economy: A Pragmatic Approach to Short-Term Measures. European Taxation. IBFD, 2018 (Volume 18, No4)

Lamensch, M. European Value Added Tax in the Digital Era. A Critical Analysis and Proposals for Reform. IBFD, 2015.

Lang, M, Cottani, G., Petruzzi, R, Storck, A. Fundamentals of Transfer Pricing: A Practical Guide. Kluwer Law International, 2019.

Lang, M. (ed.) Global Trends in VAT/ GST and Direct Taxes. Linde, 2015.

Lang, M. (ed.) Non-Discrimination in European and Tax Treaty Law. Linde, 2015.

Lang, M. CJEU Recent Developments in Value Added Tax 2015. Linde Verlag, 2016.

Lang, M. et al. GAARs – A Key Element of Tax Systems in the Post-BEPS Tax World, Rust (Austria), 2016.

Lang, M. Introduction to the Law of Double Taxation Conventions. 2nd ed. 2013.

Lang, M. Trends and Players in Tax Policy. International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD), 2016.

Lang, M., Avi Yonah, R. Comparative Fiscal Federalism. Wolters Kluwer, 2016.

Lang, M., Haunold, P. Transparency an Era in Tax Law. Linde Verlag, 2016.

Lang, M., P. Pistone, A. Rust, J. Schuch, C. Staringer. Base Erosion and Profit Shifting (BEPS). The Proposals to Revise the OECD Model Convention. Linde Verlag, 2016.

Lang, M., Pistone, P., Schuch, J., Strainger, C. Introduction to European Tax Law on Direct Taxation. 5th ed. Linde, 2018.

Lebovitz, M. et al. Bulgaria and Romania Join the EU Crowd–New Opportunities and Challenges for Multinationals. // Journal of International Taxation, 2007, Vol. 18, № 6.

MacCormick, N. Institutions of Law: An Essay in Legal Theory. Oxford University Press, 2007.

MacCormick, N. Questioning Sovereignty: Law, State, and Nation in the European Commonwealth (Law, State, and Practical Reason). Oxford University Press, 1999.

Maher, O., Nugent, N. VAT Aspects of BEPS. 2016.

Malherbe, J. A New Tax Treaty for a New World: The Multilateral Convention to implement tax treaty-related measures to prevent base erosion and profit shifting. – In: **Mihaylova-Goleminova, S** Challenges Facing Member States and Candidate Countries of the European Union in the Field of Taxation. Ciela, 2018.

Malherbe, J., C. P. Tello, M. A. Grau Ruiz. La Revolución fiscal de 2014: FATCA, BEPS, OVDP, ICDT. Bogotá, 2015.

Malherbe, J., I. Richelle, E. Traversa. The Impact of the Rulings of the European Court of Justice in the area of direct taxation. 10. Study realized at the request of the European Parliament's Committe on Economic and Monetary Affairs, Policy Department, Economic and Scientific Policy, European Parliament, IP/A/ECON/ST/2010-08.

Malherbe, J., R. Bufán, M. Buliga, N. Șvidchi. Tratat de drept fiscal. Vol. 2. Drept fiscal al Uniunii Europene. Bucaresti, Editura Hamangiu, 2018.

Marino, G. New Exchange of Information versus Tax Solutions of Equivalent Effect, EATLP Congress, Istanbul, IBFD, 2014.

Marjaana, H. EU Tax Law – Direct Taxation. IBFD, 2017.

Matthijs A., van Kommer, V. Handbook on Tax Administration. 2nd Revised Edition. IBFD, 2016.

Michel, R., Sajó, A., The Oxford Handbook of Comparative Constitutional Law. Oxford University Press, 2012.

Mihaylova-Goleminova, S. Accession Negotiation Challenges Facing Candidate Countries in the Field of Taxation. – In: Collection of papers Faculty of Law, Nis, 2018.

Mihaylova-Goleminova, S. Challenges and Opportunities Facing the Legal and Institutional Framework for the Management of European Structural and Investment Funds in Bulgaria. // European Structural and Investment Funds Journal. Special Issue on Practices and Experiences from Member States and Beneficiaries. 2015, Vol. 3, № 4.

Mihaylova-Goleminova, S. Challenges Facing Member States and Candidate Countries of the European Union in the Field of Taxation. Taxation in Bulgaria. Sofia. Ciela Publishing, 2018.

Mihaylova-Goleminova, S. Rule of Law Infringements in the Field of European Structural and Investment Funds Management. – In: **Belov, M.** (ed.) Rule of Law at the Beginning of the Twenty-First Century. The Hague: Eleven publ., 2018.

Mihaylova-Goleminova. S. Bulgarian Financial Law and the European Legal and Financial System. // Financial Law Review, 2018, № 4.

Mowbray, A. Cases, Materials, and Commentary on the European Convention on Human Rights. Third Edition. Oxford University Press, 2012.

Musgrave, R. A., Musgrave P. B. Public Finance in Theory and Practice, 1989.

Nastic, M. Internationalization of Constitutional Law and the Role of Constitutional Courts. – In: **Belov, M.** (ed.) Rule of Law at the Beginning of the Twenty-First Century. The Hague: Eleven publ., 2018.

Nicolaides, Ph. State aid uncovered. Critical Analysis of Developments in State Aid 2016. Lexxion, 2017.

Panayi, C. Advanced Issues on International and European Tax Law. Hart Publishing, Oxford, 2015.

Pankin, M. Contemporary Application of the Arm's Length Principle in Transfer Pricing. IBFD, 2017.

Peno, M., Jaskiewicz, J. Rule of Law as the Construction Principle of the Legal System. – In: **Belov, M.** (ed.) Rule of Law at the Beginning of the Twenty-First Century. The Hague: Eleven publ., 2018.

Petruzzi, R., Buriak S. Addressing the Tax Challenges of the Digitalization of the Economy: A possible Answer from a proper Application of the Transfer Pricing Rules? Conference paper presented at the third meeting on Digital Tax Transformation in the multistakeholder series, 18th and 19th December 2017, Vienna University of Economics and business.

Pistone, P. (ed.) Legal Remedies in European Tax Law. Italy, IBFD, 2009.

Pistone, P. The Meaning of Tax avoidance and Aggressive Tax Planning in European Union Tax Law: Some thoughts in connection with the reaction to such practices by the European Union. – In: **Dourado, A. P.** (ed.) Tax Avoidance Revisited in the EU BEPS Context (2017).

Rakić, D. Direct taxation: Personal and company taxation. Fact Sheets on the European Union, 2017.

Ross, H. Law as a Social Institution. Hart Publishing, 2001.

Savov, V. A short guide to Bulgaria's tax system. The Bureau of National Affairs, Inc. 2011.

Savov, V. van Raad, K. (ed.) Materials on International, TP and EU Tax Law 2018-2019: Volume A. International Tax Centre Leiden, 2018.

Schön, W. Tax Competition in Europe, IBFD, 2017.

Schütze, R., Tridimas, T. Oxford Principles of European Union Law. Vol. 1: The European Union Legal Order. Oxford University Press, 2018.

Smith, A. An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations, 1776.

Stoilov, Y. The rule of Law Principles a s a criterion for validity of Legal Acts. – In: **Belov, M.** (ed.) Rule of Law at the Beginning of the Twenty-First Century. The Hague: Eleven publ., 2018.

Stork, A., Petruzzi, R. Permanent Establishments: Proposals Related to Agency Permanent Establishments – Article 5(5) and (6) of the OECD Model Convention, in: Lang, Pistone, Rust, Schuch, Staringer, Base Erosion and Profit Shifting (BEPS): The Proposals to Revise the OECD Model Convention. Linde, 2016.

Szudoczky, R. The Sources of EU Law and Their Relationships: Lessons for the Field of Taxation. Vol. 32. IBFD Doctoral Series, 2014.

Terra, B. European Tax Cases – Indirect Taxation Vol. I. IBFD, 2019.

Terra, B., Kajus, J. A Guide to the European VAT directives Introduction to European VAT and integrated texts 2017. Vol. 1& 2. IBFD, 2017.

Terra, B., Kajus, J. A. Guide to the European VAT Directives 2018. IBFD, 2018.

Terra, B., Wattel, P. European Tax Law. 6th ed. Alphen aan den Rijn: Kluwer, 2012.

Toptchiyska, D. The Rule of Law and EU Data Protection Legislation. // ORBIT Journal, 2017, № 1.

Traversa E., Flarnini, A. Fighting Harmful Tax Competition through EU State Aid Law: Will the Hardening of Soft Law Suffice? EStAL, 2015.

Valchev, D. Legal Principles in Public Law. – In: **Belov, M.** (ed.) Rule of Law at the Beginning of the Twenty-First Century. The Hague: Eleven publ., 2018.

Van Raad, K. Materials on International, TP and EU Tax Law 2017-2018. International Tax Centre Leiden, 2018.

Vanistendael, F. An Octogenarian on Value Creation. // Tax Notes International, 2018, Vol. 90, № 13.

Vanistendael, F. The EC Interest Savings Directive. IBFD, 2017.

Vargoulev, I. The Bulgarian VAT System To Be Evaluated by the ECJ. // IBFD International VAT Monitor, 2012, Vol. 23, № 1.

Vogel, K. Double Taxation Conventions: A Commentary to the OECD, UN and U.S. Model Conventions for the Avoidance of Double Taxation. 4th ed. Wolters Kluwer Law & Business, 2015.

Weatherill, S. Cases and Materials on EU Law. Twelfth Edition. Oxford University Press, 2016.

Weatherill, S. Law and Values in the European Union. Oxford University Press. Clarendon Law Series, 2016.

Weber, D. (ed) Traditional and Alternative Routes to European Tax Integration. IBFD, Amsterdam, 2010.

Weber, D. EU Law and the Building of Global Supranational Tax Law: EU BEPS and State Aid, IBFD, 2017.

Weber, D. European direct taxation: case law and regulations. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2011.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА НА РУСКИ ЕЗИК

Винницкий, Д. В. Налоговое право: учебник для академического бакалавриата; 2-е изд., перераб. и доп. М.: Издательство Юрайт, 2015.

Карасева М. В. Финансовое право России. Учебник для прикладного бакалавриата. М.: Юрайт, 2015.

Крохина, Ю. А. Налоговое право: учебник для академического бакалавриата, 8-е изд., перераб. и доп.. М.: Юрайт, 2019.

Крохина, Ю. А. Бюджетное право России : учебник для бакалавриата и магистратуры, 4-е изд., перераб. и доп.. М.: Юрайт, 2016.

Крохина, Ю. А. Налоговое право. 8-е издание, переработанное и дополненное. М: Юрайт, 2016.

Кучеров, И. И. Налоговое право. Общая часть: учебник и практикум для академического бакалавриата. М.: Юрайт, 2014.

Кучерова, И. И. Налоговое право. Особенная часть. Учебник и практикум для академического бакалавриата. М: Юрайт, 2016.

С. В. Запольский, Финансовое право: учебник для академического бакалавриат – 3-е изд., перераб. и доп. М.: Юрайт, 2015.

Савина Михайлова-Големинова

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И КАНДИДАТКИТЕ ЗА ЧЛЕНСТВО В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ В ОБЛАСТТА НА ДАНЪЧНОТО ОБЛАГАНЕ И ФИНАНСОВОТО ПРАВО

Българска
Първо издание

Отговорен редактор: *Николай Алексиев*
Коректор: *Людмила Никова*
Предпечатна подготовка: *Петър Дамянов*

Формат 60/90/16 Печатни коли 22,75

Сиела Норма АД
1510 София, бул. Владимир Вазов № 9
тел. 02 903 00 23
www.ciela.bg

Печат: ИК ЗИП ЕООД

Книгите на СИЕЛА могат да бъдат купени от:
Книжарница Ciela Books & Music – бул. „Витоша“ 60
Книжарница Ciela Books & Music – Mall of Sofia, бул. „Стамболийски“ 101, местоположение: етаж 2
Книжарница Ciela Books & Music – Paradise Center, бул. „Черни връх“ № 100
Книжарница Ciela Books & Music – Park Center Sofia, бул. „Арсеналски“ 2, местоположение: етаж 3
Книжарница Ciela Books & Music – Подлез на ректората СУ, бул. „Цар Освободител“ 22 (подлез на ректората)
Книжарница Ciela Books & Music – Летище София – Терминал 2
Книжарница Ciela Books & Music – Park Mall Stara Zagora, бул. „Никола Петков“ (до главния път за Бургас)
Книжарница Ciela Books & Music – Mall Plovdiv, ул. „Перущица“ 8, местоположение: етаж 2
Книжарница Ciela Books & Music – MALL Русе, бул. „Липник“ 121 Д
Книжарница Ciela Books & Music – ФКЦ Варна, бул. „Сливница“ № 2
Книжарница Ciela Books & Music – Панорама Мол Плевен, пл. „Иван Миндиликов“ №1
Книжарница Ciela Books & Music – MALL Galleria Бургас, ул. „Янко Комитов“ 6
интернет книжарница ciela.com, както и от всички добри книжарници в страната.

Гл. ас. д-р Савина Михайлова-Големинова е преподавател по финансово и данъчно право в катедра „Административноправни науки“ на Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Преподава в Юридическия и Стопанския факултет на университета. Специализирала е в IFBD (Амстердам, Нидерландия) и в Оксфордския университет (Обединено кралство). Член е на Софийската адвокатска колегия и на Международната фискална асоциация (IFA). Автор на публикации в областта на финансовото и данъчното право. Член е на екипа на Академията за европейски структурни и инвестиционни фондове (съвместна програма на Института по публична администрация и Софийския университет) и на Националния институт на правосъдието. Владее български, английски и руски език.

Жак Малерб (доктор на юридическите науки и лисансие на икономическите науки от университета в Льовен, магистър на юридическите науки от Харвардския университет) е автор и съавтор на множество публикации, включително водещи изследвания в областта на данъчното и корпоративното право, в национален и международен мащаб. Той е професор емеритус в университета на Льовен и член на неговия изследователски център CRIDES. Преподава в Болонския, Хамбургския и Букурещкия университет. Член-кореспондент на *Кралската академия по юриспруденция и законодателство* в Испания и доктор хонорис кауза на Националния университет Сан Маркос в Лима, Перу. Консултант към *Simont Braun* (Брюксел). Бивш заместник-председател на Постоянната научна комисия на Международната фискална асоциация (IFA), Ротердам, Нидерландия. Владее френски, холандски, английски, немски, италиански и испански език.

9 789542 828501

интернет книжарница
ciela.com

Цена: 22 лева